

SLOVENSKI JADRAN

KOPER, PETEK 10. FEBRUARJA 1956

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO V. ŠT. 7

Izhaja vsak petek. Posamezna št. 10 din. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema-
mo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za ino-
zemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Tek. rač. pri Kom. banki v Kopru 65-KBI-Z-181.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško
podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26,
telefon št. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Rokopisov ne vračamo.

Več Prešerna! Pred volitvami v odbore SZDL

Znano je, da Slovenci malo ceni-
mo to, kar imamo, premalo, kar u-
stvarjamo. Včasih zaradi skromnosti
ali naivnosti, največkrat pa kar ta-
ko, zaradi ljube navade. Kadarko-
li se govori o deležu, ki ga ima slo-
venski človek v oblikovanju evrop-
ske kulture — pri tem ne gre sa-
mo za čisto umetnost, gre za vse,
s čimer sta srce in razum opleta, a-
olajšala življenje — nam je vedno
nekam tesno. Brž se domislimo po-
dakov o maloštevilnosti, zaostalo-
sti, politični odvisnosti in socialni
neenakopravnosti Slovencev v dol-
gih tisoč letih in si kar ne moremo
dopovedati, da bi moglo kdaj biti
drugače. Oči povešamo od zadrege
ali pa skomigamo z rameni, (e) kaj
nam mar. Ta hlapčevska miselnost,
privzgojena starejšemu rodu še v
avstrijski šoli, mlajemu pa v itali-
janski ali celo domači, je še vedno
rakasta tvorba sodobnega človeka.

In vendar, boste odvrnili, praznuje-
mo vsa leta po vojni za občino
Prešernove smrti dan slovenske
kulture: obdarujemo umetnike, ki
so v prejšnjem letu pokazali največ-
jo izpovedovalno in oblikovalno
moč, nagradimo znanstvenike, ki so
nam z nadarjenostjo in poztvoval-
nostjo največ koristili, v časopisju
in radiu se spominimo umrlih knji-
ževnikov, na prireditvah si pripo-
vedujemo zgodbe njihovega življe-
nja. Da, res je. A res je tudi, da po-
stajajo nagrade jabolko spora, da se
besede izgubljajo v zrak, mi pa po
dvoranah komaj čakamo, kdaj bo
koniec, da gremo vsak svojo pot. V
naših proslavah je, kot se zdi, pre-
več formalizma, zoprne dolžnosti,
pa premalo ognja, resnične samoza-
vesti, vere. Vse je tako brezbarv-
no. Ali je že čisto ugasnilo tisto
sveže povojno navdušenje za novo,
lepo, navdušenje, ki je poživljalo
naše prve kulturne prireditve? Ali
smo se res tako zakopali v drobne
dnevne skrbi, da ne znamo več už-
ivati zvezdne noči in pesmi vetrov?

Zalostna je ta pravljica, a re-
nična: Slovenci pozabljamo na svojega
velikega poeta in s podedovanim
bogastvom ne vemo kaj početi.
Spoznavamo ga le iz zdravljev, Kr-
sta pri Savici in morda še iz ka-
tere podobne pesmi. Krivični smo
njemu in sebi, zakaj Prešeren ni
pomemben samo zaradi nekaj izra-
zi-
to domovinskih pesmi. Ribičev
Franc je bil umetnik, svečnik le-
pote, ki v njej ni prostora za laž,
sovražstvo in suženjstvo, a je po-
eg resnicoljubnosti in svobodoljubnosti
v njej še dosti dosti več — in za
ves ta več smo prikrajani, če pes-
mi in pesnika le z ene plati ogled-
ujemo.

Ko govorimo o Prešernu, mislimo
namreč na največji vzpon, ki ga je
naša kultura kdajkoli napravila. Ni
zgod Prešeren njen predstavnik.
Razen nje je oblikovalo sto in
sto pesnikov, pisateljev, kiparjev,
slikarjev, glasbenikov, zdravnikov,
juristov, inženirjev in drugih izo-
braženih ljudi. Toda samo s Prešer-
nom se je naša umetnost in v njo
vsa kultura dvignila tako visoko, da
hodi še danes vstric s kulturami o-
stalih evropskih narodov. Medtem
ko na vseh drugih področjih caplja-
mo za vzorniki. Tako je rečnica in
ni nam treba zardevati zaradi nje,
zakaj te ničem odkril jaz, tudi slo-
venska kritika ne; nanjo so nas opo-
zorili — tuji.

Ce slavimo Prešerna, mislimo ob
njem ljudi na vse znane in neznane
Slovence, ki so v potu svojega obra-
za ustvarjali in ustvarili, kar ima-

mo in zaradi česar lahko dvignemo
glavo. Le tiste generacije, ki so lju-
bile Prešerna in se od njega učile,
ki so v njegovem imenu napovedo-
vale boj zaostalosti, so bile plodne
in zmagovite. Zato ponovimo klic:
»Več Prešerna! Več Prešerna pa
pomeni: spoznati ga in biti srečen
v uživanju kulturnih dobrin, opajati
se od lepote, čutiti delovno strast,
pomeni: ponosen biti na svoj narod,
ljubiti človeka, biti pripravljen tu-
di na žrtve in odpovedi.

Stane Suhadolnik

Ljudska mladina na vasi

Minuli teden je bila v Kopru ple-
narna seja OK LMS na kateri so
obravnavali problematiko kmečke
mladine. Seji so prisostvovali tu-
di sekretar OK ZKS Albert Jakopič,
predsednik CK LMS Franček
Mirtič in član CK LMS tov. Trček.
Seji je predsedovala predsednica
OK LMS Marija Vogrič, poročal pa
je predsednik kmečke komisije OK
LMS Sušter Ivan, ki je govoril o
slabostih v delu z mladino na va-
si ter nakazal bodoče naloge mla-
dinskih aktivov.

V svojem referatu je tov. Sušter
opozoril na šibkost mladinskih or-
ganizacij na vasi. Zlasti na nekate-
rih področjih ne čutimo vpliva or-
ganiziranih mladincev na ostalo
mladino. Zato bo potrebno pred-
vsem razširiti mladinske organiza-
cije, hkrati pa misliti tudi na vzgo-
jo mladega kadra. Potrebno je, da
so člani občinskih komitejev v
stalnem stiku z vodstvi osnovnih
mladinskih organizacij po vaseh,
da se seznanjajo s problematiko va-
si in nudijo dejansko politično in
strokovno pomoč. Glede vzgoje
kadra bodo zelo koristni enodnevni
seminarji, ki bodo prirejeni za
nova vodstva aktivov še v tem me-
secu.

Ce izvzamemo nekatera področja
koprškega okraja, ne moremo go-
voriti, da bi bilo ljudsko prosvetno
delo na vasi razgibano. Razen tega
pa več ali manj povsod težijo k
razvijanju samo nekaterih oblik
kot n. pr. dramskih skupin, pevskih
zborov in podobno, premalo pa se-
ga naša mladina na vasi po knji-
gah in časopisih. Tudi mladinski
tisk je malo razširjen. Mladinski
aktivni in občinska vodstva mladi-
ne se bodo morala tudi bolj pove-
zati z organizacijami, ki prirejajo
razne splošno izobraževalne in
strokovne tečaje, posebej pa še z
učitelji, ki lahko v veliki meri pri-
pomorejo k dvigu kulturne ravni
na vasi. Ze danes vidimo, da je
dejavnost mladine zelo pestra
povsod tam, kjer takšna povezava
že obstaja (Hruševjev pri Postojni
in drugje).

Na vasi pričakujejo mnogo več
od naše srednješolske, predvsem pa
visokošolske mladine, ki bi lahko
v času svojih rednih počitnic po-
magala tako pri političnem delu
kot pri prosvetni in športni dejavn-
osti na vasi.

Posebej so na plenumu pouda-
rili vlogo ljudske mladine na vasi
pri tolmačenju perspektive našega
kmetijstva in razvijanju socialistič-
nih odnosov na vasi. O nalogah
mladine na tem področju so govo-
rili sekretar OK ZKS Albert Jakopič,
predsednik CK LMS Mirtič
in član predsedstva CK Trček. V

Tudi v našem okraju smo tik pred
volitvami v osnovne organizacije,
terenske in vaške odbore Sociali-
stične zveze delovnega ljudstva. Te
volitve naj vnesejo novega duha v
naše delo v tej največji politični
organizaciji. Prav je, če se ob tej
priložnosti nekoliko zadržimo ob
današnjem stanju in kritično pogle-
damo dosedanje delo.

Vsekakor moramo za začetek ugo-
toviti, da smo v zadnjem letu na-

svoji razpravi so poudarili potrebo
po sistematičnem delu z vaško
mladino in pritegovanja mladine k
obravnavanju in reševanju vseh
problemov družbene dejavnosti na
vasi. Okrepiti je treba udeležbo
mladine na področju družbenega
upravljanja in vključiti mladino v
skupne napore za povečanje pro-
izvodnje, uvajanje naprednega go-
spodarjenja in podobno. V programu
dela z mladino na vasi je zelo
važno tudi ustanavljanje aktivov
mladih združnikov pri vseh kme-
tjskih združenjih, kjer so pogoji za
to. Napak bi bilo razumeti in gle-
dati na to kot na nove mladinske
organizacije. Namen aktivov mla-
dih združnikov je združevati mla-
dino v zadrugi in jo vključevati v
upravljanje zadrug, da bo lahko
spremljala zadrugi program, se
strokovno usposabljala in aktivno
sodelovala pri graditvi socializma
na vasi. Delo teh aktivov bo vodil
poseben odbor pri OZZ.

Z vsetransko aktivizacijo kmečke
mladine na vseh omenjenih pod-
ročjih bomo nedvomno prav kma-
lu lahko dosegli vidne uspehe ne
samo glede praktičnega udeleževanja
mladine, ampak tudi odtego-
vanja iste od kvarnih vplivov, ki
se še vedno pojavljajo na vasi.

Velika škoda v Ilirski Bistrici

Okrajne in občinske strokovne
komisije že več kot teden dni si-
stematično ugotavljajo škodo, ki jo
je povzročil potres v Ilirski Bistrici
in njeni okolici. Prva poročila
so govorila le o razdejanjih v Ilir-
ski Bistrici, Kosezah, Topolcu in v
Jasnem, medtem pa so kasnejši po-
tresni sunki močno poškodovali tu-
di poslopja v Vrbovem, Vrbici in
Zabica, kjer je moralo več družin
zapustiti svoja bivališča, drugi pa
živijo v stalnem strahu, da se jim
streha sesuje na glavo. Škoda se
stalno veča, ker je vsak nadaljnji
potresni sunek — in bilo jih je po-
več vsak dan — še bolj odprl raz-
poke, ki jih je povzročil prvi mo-
čan sunek v terek zjutraj prejšnji
teden.

Prve ocene škode so bile samo in-
formativnega značaja, niso pa mo-
gole biti točne tudi zaradi tega, ker
se je škoda vsak dan večala. Pri-
bližna ocena škode, ki jo je do da-
nes ugotovila komisija, se bliža mi-
lijardi dinarjev, bojimo pa se, da
bo to vsoto še prekoračila. Organi
ljudske oblasti danes vidijo, da je
zadeva mnogo resnejša, kakor je to.

(Nadaljevanje na 4. strani)

pravili velik korak naprej. Utrdili
in organizacijsko povezali smo zla-
sti vaške odbore in prav člani So-
cialistične zveze so prispevali mno-
gokje svoj delež k socialističnemu
usmerjanju življenja zlasti na naši
vasi. Prav člani Socialistične zveze
so veliko storili za politični, gospo-
darski in kulturni napredek naše
vasi — ne toliko posamezniki, ko-
likor organizacija kot celota in pre-
ko nje posamezniki kot izvajalci so-
cialističnega programa in kot lju-
dje, ki tudi na vasi uvajajo socia-
listične odnose. Veliko akcij bi la-
hko našli, ki jim je bila pobud-
nik Socialistična zveza in njeni čla-
ni so v resnici mnogokje dobro za-
orali.

Mnogokje pravim, ker povsod pa
le ni bilo tako. V sedanjem času,
ko na vseh področjih našega živ-
ljenja zastrujemo politično zavest
in se borimo za kar najširšo akti-
vizacijo in mobilizacijo vseh naših
sil za čimprejšnjo doseg edinega
cilja — za zgraditev srečnega živ-
ljenja na socialistični podlagi za
nas in naše potomce — v tem ve-
likem času nam ni vseeno, kako,
koliko in kam so angažirane naše
moči. Še zdaleč ne moremo biti za-
dovoljni s trenutnim stanjem. Ze
zadnje konference Zveze komuni-
stov po občinah so pokazale, da nas
posebno na vasi čaka še zelo ve-
liko dela. Mnogokrat smo vse pre-
več brezbržno in samozadovoljno
ugotavljali, da je stanje »zadovol-
ljivo«, puščali ob strani in zane-
marjali delo s pošteno mislečimi
kmeti, posebno mladino, in dovo-
ljevali, da so se priklopili do raz-
nih pozicij na vasi ljudje, ki jim
je povsem tuja socialistična misel.
Imamo konkretne primere, ko prav
taki, po večini najmočnejši kmetje,
za katere tudi pravijo, da so »ugled-
ni«, potegnejo za seboj s svojim
vzledom celo vas, vse vaške go-
spodarje. Na vasi se potem nujno
pojavlja drobno kapitalistično gle-
danje, egoistični postopki močnej-
ših gospodarjev prizadenejo slabše
kmete in kmečke delavce, zanemar-
jeno je splošno izobraževanje. Ker
ni v kraju močne politične organi-
zacije, ker Socialistična zveza ni
aktivna, ker niso aktivni njeni čla-
ni, je seveda do takega stanja lahko
prišlo. In če celo dovolijo, da se na
vidne položaje v zadrugah, v orga-
nih oblasti in družbenega upravlja-
nja vrinejo ljudje, ki jim je povsem
tuja socialistična misel, potem je to
kaj slabo spridevalo za delo Socia-
listične zveze. Imamo konkreten
primer, da je predsednik neke naše
zadruge, ki je eden najmočnejših
kmetov v vasi, v času največje sti-
ske in potrebe po drvih, senu in
krompirju v zadrugi, rajši prodal te
pridelke drugam, da je ta-isti kmet
tudi član gospodarskega sveta svoje
občine — obenem pa se prav s to
občno tožari na sodišču za izgublje-
no stvar — vse to so primeri, ki
mečejo kaj slabo luč na delo čla-
nov Socialistične zveze in Zveze ko-
munistov.

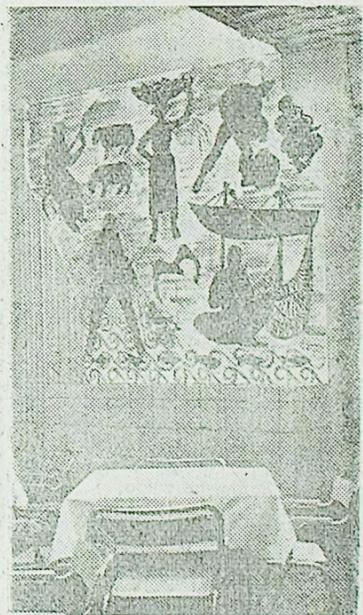
Člani Zveze komunistov so po
zadnjih občinskih in pred bližnjo
okrajno konferenco napravili odlo-
čno prelomnico v svojem delu, kar
se bo vsekakor poznalo tudi v So-
cialistični zvezi. Člani Socialistične
zveze — nekommunisti bodo skupaj s
komunisti, v katerih vidijo prvo-
borce za izgradnjo socialistične dru-
žbene ureditve, napravili in storili
vse za doseg tega cilja. Ne samo

aktivisti, ne samo komunisti in čla-
ni odborov Socialistične zveze —
prav vsi moramo trdo prijeti za de-
lo. Po tem našem delu nas bo skup-
nost tudi cenila.

Vemo, da je veliko odborov in
organizacij, ki se bodo na bližnjih
zborovanjih in na volitvah lahko
pohvalile, da so napravile precej
več, kot samo evidentirale članstvo
in pobrale članarino, na žalost pa
tudi vemo, da so še tudi take or-
ganizacije, kjer se odbori niso se-
stajali, kjer Socialistična zveza ni
prišla do veljave. Zdaj bi bilo od-
več, trkati se na prsi in jokati za
minulostjo in zamujenim časom.
Zdaj moramo predvsem poskrbeti,
da bomo izvolili v nove odbore lju-
di, ki ne bodo odborniki zaradi
časne funkcije, marveč bodo od-
borniki, ki bodo znali v naših skup-
nih naporih angažirati vse naše
članstvo.

V zadnjem letu smo opravili ve-
liko dela na vseh področjih in se
že približali stanju v ostali Slove-
niji in drugod po Jugoslaviji. To se
pozna posebno na gospodarskem
področju. Precej smo se že otresli
lokalističnega gledanja na naš »spe-
cifični« položaj. Dohitevamo v iz-
gradnji matično deželo in prav So-
cialistična zveza mora biti na naši
nadaljnji poti odločujoči činitelj.

R. B.

NOV HOTEL V KOPRU

V okviru 10-letnega načrta za
razvoj turizma in gostinstva je bil
v nedeljo odprt v Kopru nov ho-
tel — »Galeb«. Zaenkrat je odprta
samo restavracija z moderno o-
premljeno kuhinjo in točilnico.
Preurednitvena in druga notranja
dela v zgradbi je opravilo v glav-
nem sežansko gradbeno podjetje
»Kraški zidar«, medtem ko je vso
leseno opremo dobavila mirar-
ka združba iz Ljubljane. Načrte je iz-
delal ing. arh. Janko Omanen, okus-
ne slikarje pa akademski slikar
Zelenko.

Slavnostni otvoritvi so prisostvo-
vali zastopniki javnega, kulturnega
in političnega življenja koprške ob-
čine in okraja. Na sliki: detajl iz
restavracije. Na sliki slikarsko de-
lo ak. slikarja Zelenka.

Sprehod PO SVETU

Odstop ministra rezidenta Catrouxa je dogodek, ki je te dni vzbudil največ komentarjev po svetu. 79-letni general je ponudil ostavko predsedniku vlade Molletu zaradi kampanje, ki so jo začeli nekateri krogi v Franciji in francoski naselelenci v Alžiru proti njemu. Francoski krogi v Alžiru so mu očitali pogajanja, ki jih je imel na Madagaskarju z maroškim sultanom Ben Jusefom in ki so pripeljala do povrnitve sultana na prestol. Začeli so se bati za svoje privilegije, ki so si jih pridobili na račun domačega brezpravnega prebivalstva, zato so organizirali demonstracije, v katerih so ostro protestirali proti temu, »da bi Catroux likvidiral francoske interese v Alžiru«.

Da bi položaj pomiril, se je v začetku tedna napotil v Alžir predsednik vlade Mollet. Toda niti njegov prihod, niti odstop general Catrouxa nista pomirila naseljencev, ki so divje vpili proti Molletu in programu njegove vlade. V krogih,

V nekaj vrstah

MARTIGUE — Jugoslovanski veleposlanik v Franciji dr. Aleš Bebler je na poti iz Marseille v Pariz obiskal petrolejsko pristanišče Martigue. V spremstvu jugoslovanskih in francoskih osebnosti si je ogledal pristaniške naprave. Njemu na čast so nato priredili kosilo, na katerem je bilo več francoskih osebnosti iz okrožja Boche du Rhone.

LONDON — Pretekli teden so v okviru razgovorov Eden-Eisenhower sprejeli sklep o konferenci, kjer bodo razpravljali o ukrepih za ublažitev napetosti na izraelsko-arabskih mejah in o potrditvi tristranske deklaracije iz leta 1950. Konferenca bo v Washingtonu, udeležili se je bodo veleposlaniki ZDA, Velike Britanije in Francije.

BONN — V krogih italijanskega zunanega ministrstva izražajo zadovoljstvo nad potekom razgovorov Segnija in Martina z Adenauerjem in von Brentanom. Nemška vlada je namreč pripravljena sodelovati v gospodarskem razvoju Italije z dolgoročnimi krediti z zelo nizkimi obrestmi. Krediti naj bi bili blagovni in Nemčija bi dobavljala Italiji stroje in bi hkrati investirala svoj kapital v italijansko proizvodnjo.

MOSKVA — Pravda navaja, da je Nikita Hruščev na zadnjem zasедanju vrhovnega sovjeta spričo poslabšanja sovjetsko-turških odnosov dejal, da ni samo Turčija kriva, temveč da je tudi Sovjetska zveza dala neprimerne izjave, kar je poslabšalo te odnose. Njihova prizadevanja, da bi kasneje soper ustvarili prijateljske odnose s Turčijo, niso na žalost imela ustreznega odziva pri turških državnikih. Pravda nadalje piše, da je potrebna samo dobra volja turških vladajočih krogov, da se zopet ustvari vzdušje dobrega sosedstva s Sovjetsko zvezo.

OSLO — Predstavnštvo sovjetske trgovinske zbornice v Oslu je zametilo, da bo izplačalo 629.500 norveških kron, ki jih Norveška zahteva kot odškodnino in globo za sovjetske ribiške ladje, ki so jih zadnje čase ustavili v norveških vodah. Norveško zunanje ministrstvo je objavilo, da so sovjetske ribiče že izpustili.

NIKOSIA — Britanske čete so ob demonstracijah v Nikosiji ubile nekega ciprskega študenta. V demonstracijah je sodelovalo več sto študentov, ki so s kamenjem obmetavali avto, v katerem je bila britanska vojaška patrulja. Britanski vojaki so se najprej poslužili solziveca, nato pa so streljali in tako poškodovali več študentov.

RIO DE JANEIRO — V mestu Ronda, kakih 250 km oddaljenem od Rio de Janeira, kjer so največji južnoameriški rudniki železa, so delavci napovedali stavko. Oblasti so v Rondo poslale oddelke vojske, da bi preprečili nemire.

ki so blizu predsednika vlade, izjavljajo, da Mollet zaenkrat ne bo imenoval novega rezidenta, ker hoče zbrati prej vse potrebne informacije o položaju v Alžiru. Vsekakor pa je kriza v alžirskem vprašanju dosegla zdaj svoj vrhunec in Molleta čaka težka naloga. Reševal jo bo postopno in ni postavil nobenih rokov kakor nekajd Mendès-France. Zaenkrat je napovedal le ukinitve »dvodomne« zbornice, posredna pogajanja z alžirskimi predstavniki in najnujnejše reforme. Toda prav ta njegov program se zdi francoskim naseljencem preširokogrudni, domači nacionalni fronti, ki zahteva popolno neodvisnost dežele, pa preskromen. Vsekakor pa bo moral ta najnovejši spor ne samo nekoliko razjasniti položaj v Alžiru, temveč tudi v Franciji, kjer je prav tako boj med naprednimi in konservativnimi, kolonialističnimi strujami.

Italijanski obisk v Bonnu je po zadnjih razgovorih med predsednikom Segnijem in kanclerjem Adenauerjem dobil širši mednarodni pomen. Adenauer je namreč prosil italijanske predstavnike, naj posredujejo med Nemčijo in Francijo, da bi razjasnili vprašanja, ki zadevajo nemško-francoske odnose. Italijanski državniki so vsestransko podprli zahodnonemške akcije za dosego nemške enotnosti. Razen tega so med razgovori načeli tudi vprašanje gospodarskega sporazuma med obema državama. Zahodnonemška vlada je pokazala pripravljenost sodelovati v gospodarskem razvoju Italije z dolgoročnimi krediti z zelo nizkimi obrestmi ter sodelovati pri uresničenju Vanonijevega načrta o likvidaciji brezposelnosti v Italiji, bodisi z gospodarsko pomočjo, bodisi s pošiljanjem italijanske delovne sile v Nemčijo. Italijanski predstavniki pa so ponudili, da bi Italija dobavljala Nemčiji vojaško opremo in orožje. Obe delegaciji sta tudi podpisali kulturni sporazum.

Razgovori o Srednjem Vzhodu so se začeli te dni v Washingtonu med ZDA, Veliko Britanijo in Francijo. Namen posvetovanj je proučiti politični položaj na Srednjem vzhodu ter ukrepe, ki bi jih bilo mogoče sprejeti v okviru OZN ali izven te organizacije. Za razgovore sta se dogovorila Eisenhower in Eden na svojem nedavnem sestanku v Washingtonu. V zvezi z vprašanji, ki

jih bodo obravnavali, je Dulles izjavil, da pošiljanje orožja Izraelu ne zadostuje za zagajenje varnosti na Srednjem vzhodu in da noče izključevati prodaje ameriškega orožja Izraelu. Dodal pa je, da nudi OZN mnogo oblik zagotovitve miru in da so se ZDA, Velika Britanija in Francija leta 1950 zavezale, da bodo preprečile napad s katerekoli strani. Dulles je tudi izjavil, da bodo zahodne velesile proučile predlog o ustanovitvi dva kilometra širokega demilitariziranega področja na meji med Izraelom in arabskimi državami. Formalen predlog o tem pa bi moral dati načelnik komisije OZN v Palestini general Burns. Izrael je ta predlog takoj odločno zavrnil, medtem ko stališče arabskih držav še ni znano.

Zaradi spuščanja tako imenovanih propagandističnih balonov so te dni protestirali pri ameriški vladi Sovjetska zveza, Kitajska, Bolgarija i še nekatere druge države. Sovjetska zveza trdi v svoji noti, da vsebujejo baloni letake in drug propagandni material naperjen proti SZ, hkrati pa pomenijo nevarnost za letalski promet. Predstavniki ameriškega državnega tajništva pa je izjavil, da se sovjetska nota nanaša verjetno na meteorološke balone, ki so jih spustili v zrak že 8. januarja v okviru širokega programa meteoroloških študij. Baloni letijo v višini nad 10.000 metrov, rezultati raziskovanja pa utegnejo biti zelo koristni za mednarodno geofizično delo. Doslej so na raznih krajih sveta spustili že nad 4000 balonov, ne da bi se dogodil kak incident.

Eden si pa le upa!

LETO DNI BANDUNŠKIH IDEJ

Vrednost neke ideje ocenjujemo danes predvsem po tem, ali je naša ugodna tla za svojo rast po vseh kontinentih in pri vseh narodih. Če to politično in družbeno merilo uporabimo za idejo dejavnega miroljubnega sožitja, ki si je z lanskoletno bandunško konferenco pridobila domovinsko pravico na pretežnem delu zemeljske oble, potem lahko po nepolnem letu dni ugotovimo, da je doživela tako zmagozslavje, kot ga v tako kratkem času ni doživela nobena druga politična misel. Samo dejstvo nam dovolj jasno govori, da je politika aktivnega miroljubnega sožitja nujna potreba današnjega človeštva v dobi atomskih nevarnosti in dobrin.

Ta politika si je zato pridobila domovinsko pravico na vseh kontinentih in skoraj v vseh državah sveta. Nihče ni danes toliko hraber, da bi se ji odkrito uprl. V kolikor pa nekomu ta politika ne ustreza, potem jo skuša prilagoditi svojim političnim težnjam — s tem pa jo nujno deformira.

V svojem kratkem, toda intenzivnem življenju je ideja dejavnega miroljubnega sožitja, precizno izražena v svojih slavnihih petih načelih, doživela različna prilagojevanja in prikrrojevanja. Ako je že neka država, čeprav proti svoji volji, iz tega ali drugega vzroka morala sprejeti sožitje kot načelo svoje zunanje politike, potem so gotovi krogi poizkušali, da ji vsaj odvzamejo pridevek »dejavna in miroljubna«. Tako je, gledano z blokovskih pozicij, aktivno miroljubno sožitje dobilo popačen pomen, ki se zrcali v

»tekmovalnem sožitju«. To je v resnici poizkus, da bi vsaj za določen čas v blokovskih trenjih in prestižni borbi ustali nekakšna načela fairborbe, ki ne bi vodila neposredno v vojno. Pojmovana kot »tekmovalna« ali »rivalska« koeksistenca je ta politika v ZDA, zdi se pa, da tako pojmovanje tudi ni daleč od praktičnih političnih potreb Sovjetske zveze.

Nekateri drugi spet sprejemajo samo posamezna načela sožitja — ona, ki morejo trenutno določeni državi politično ali gospodarsko koristiti, in še to samo na področju, kjer je ta ideja nastala kot politična ali družbena nujnost — v Aziji in Afriki. To je primer z bonnsko vlado, ki v svojih odnošajih z državami azijskega afriškega področja priznava neka načela koeksistence — s tem, da je ta ne obvezujejo na evropskih tleh. Kot vse kaže, želi Bonn v Evropi še naprej politično delovati s tako imenovanih »pozicij moči«, naslonjen pri tem na novo pridobljene zveze in zaveznike. Tudi papež je celo v svoji novoletni poslanici imel za potrebno, da se priključi politiki sožitja, toda s pridržkom, naj ta služi samo krogu držav v okviru katoliške cerkve ali krščanstva, ne pa tudi za odnošaje med državami z različnimi družbeno političnimi ideologijami — to je, za odnošaje med blokii.

Tako deformiranje ideje o aktivnem miroljubnem sožitju, odvisno od praktično političnih potreb onih, ki ga izvajajo, pa vseeno ni moglo uničiti osnovne misli o potrebi, da

Francija - več vprašanih kot odgovorov

Težke naloge bo morala rešiti nova francoska vlada, če bo hotela rešiti svoj čolnic. Prav nobene besede ne bomo izgubljali s tem, kdo vse sedi v tej vladi.

Mirne duše lahko zapišem, da sem šele sedaj, ko pišem te vrstice, zvedel, da je novi zunanji minister Cristian Pineau in da zavzema Mendès-France le neki drugorazredni položaj. Tako malo so važni danes ti ministri, da se ves teden niti enkrat nisem vprašal, kdo pa je vse v tej novi Molletovi vladi.

Ali ni zanimivo, da je novi predsednik francoske vlade takoj po prevzemu osvojil uradnih dolžnosti odletel v Alžir. Kdaj je še francoski premier smatral za svojo prvo dolžnost, da reši vprašanje Alžira? Afrika torej trka na francoska vrata.

Včasih je skušala francoska vlada najprej rešiti svoja domača vprašanja: rudarska, mezna, itd. Zdaj pa je moral Mollet zapustiti Pariz in kar brž na vrat na nos odleteti v Alžir. Da bi zadovoljil domačine in pomiril francoske koloniste. Da bi našel novo formulo: niti integracija, niti secesija, se pravi osamosvojitve Alžira.

Medtem pa je že prišel v Pariz voditelj tuniških nacionalistov Burgiba. Kaj zahteva Neodestour, stranka, ki ji predseduje Burgiba? Pravico do obrambe svojih interesov v inozemstvu in pa svojo lastno nacionalno vojsko. Se pravi pravico

do diplomatskih zastopništev in pa svoje lastne oborožene oddelke, oboje seveda v sklopu francoske diplomacije in armade.

Morda bi se Francija v tej zmešnjavi še znašla, če ne bi sililo v ospredje tudi posarsko vprašanje. Cilj nemških strank v Posarju je namreč postopna priključitev Posarja k Nemčiji. Ne samo politična, tudi gospodarska.

Na to pa Francija nikakor ne more pristati, vsaj v tem trenutku ne, saj bi bil to le začetek umikanja pred Nemci. Ne samo v Porenju, tudi v Evropskem svetu in vseh tistih mednarodnih organizacijah, ki so zrasle po končani vojni v Evropi.

Dokler bo Adenauer imel besedo, v nemški zvezni republiki do takega razvoja najbrž ne bo prišlo. Vendar pa mora Francija računati s tem, da bo Nemčija iz leta v leto močnejša.

Novi francoski premier torej ni v zavidanja vrednem položaju. V Parizu celo prevladuje mišljenje, da bo nova vlada le toliko časa na oblasti, dokler se ne rešijo najbolj nujni problemi. Ves ta čas pa bo nad njo visel Damoklejev meč. Nova vlada je namreč le kompromis, saj Molletu ni uspelo, da bi v svoj kabinet pritegnil več republikancev.

Po širokem morju bo morala torej pluti francoska vlada. Jasno je, da ne more kopirati angleških metod, toda, ali bo našla svojo pot?

M. O.

Novice s Tržaškega

Občinski svetovalci iz Repentaborja so na svoji zadnji seji razpravljali tudi o vprašanju veterinarske službe in o prispevku temu konzorciju. V Repentaboru se že dalj časa govori o neki veterinarski pomoči; živinorejci domači in iz sosednih vasi se tožijo in godrnjajo, da se na to pomoč ne morejo prav nič zanašati. To pa pomeni za gospodarstvo veliko škodo. Mar plačujejo zato veterinarja, da jim ob potrebi sploh ne nudi pomoči? Repentaborci so mnenja, da bi bilo treba to zadevo enkrat rešiti tako, da bodo imeli v primeru potrebe pravočasno in uspešno pomoč.

Koordinacijski odbor malih in srednjih tržaških podjetij je te dni poslal vladnemu generalnemu komisarju Palamari protestno pismo proti nekaterim novim zakonom, ki so bili raztegnjeni tudi na Trst in ki bodo po mnenju odbora resno ogrozili mala in srednja podjetja. V pismu je med drugim izražen protest proti uveljavitvi zakonov, ki predvidevajo povečanje prispevka za socialno zavarovanje na račun delodajalcev, proti 5 odstotnemu povečanju davkov v korist Kalabrije in proti zakonu, ki prepoveduje nadure. Mali in srednji podjetniki ugotavljajo v pismu, da bodo ta nova bremena ponovno resno prizadela njihova podjetja, ki že sedaj preživljajo hudo gospodarsko krizo.

Iz Malega Repna pride v svet malokdaj kak glas. Vaščani menijo, da so tega krivi sami. Sicer pa se ne dogaja pri njih nič kaj posebnega. Življenje teče svojo pot v glavnem tako, kot v drugih vaseh. Ljudje sicer nekako ždijo in se ne zanimajo za stvari, ki bi jim bile samim koristne. To priznavajo, vendar se pri tem sprašujejo: »A kaj naj storimo, če pa ni vasi nikogar, ki bi se zanimal za napredek vasi?« Pogrešajo prijetno, koristno in zdravo zabavo pa tudi pouk, torej to, kar bi mladino bolj navezalo na dom in ji pokazalo, kako se da doseči boljše življenjske pogoje. Dokler pa tega ne bodo dosegli, bodo še zmeraj navezani na Zgonik, kamor je precej oddaljeno. Glede gospodarskega in kmetijskega pouka si želijo, da bi prišla na vrsto za večerni kmetijski tečaj tudi njihova vasi.

Sindikāt uslužbencev bolnišnic Delavske zveze se je obrnil na upravni svet združenih bolnišnic z zahtevo, da se ob delnem poenotenju plač, ki je že bilo sprejeto, zvišajo tudi minimalne plače ter da se začnejo izplačevati periodični poviški na tej osnovi. V kolikor bodo ugodili uslužbencem bolnišnic, še ni znano.

Kdo sme odkupovati kmetijske pridelke

Da bi organi oblasti po svoji moči in pristojnosti prispevali k stabilizaciji tržišča in s tem k utrditvi osnove za izboljšanje življenja naših delovnih ljudi po mestih in industrijskih središčih, so lani pozno jeseni izdali odlok o posebnih pogojih, pod katerimi lahko kupujejo gospodarske organizacije kmetijske pridelke naravnost od kmetov. Bistvo tega odloka je v tem, da dovoljuje direktni nakup od kmeta od 1. januarja letos v glavnem kmetijskim zadrugam, razen njim pa le še odkupnim in izvozno-uvoznim podjetjem ter podjetjem predelovalne (živilske) industrije (vendar le na sejnih in trgih na debelo). V tem primeru pa morajo imeti stalne uslužbenke, ki jih za tak odkup posebej pooblastijo; pooblastilo pa mora potrditi pristojna okrajna trgovinska zbornica. (Ta zbornica lahko potrditev pooblastila seveda tudi odkloni, če so za odklonitev utemeljeni razlogi.)

Ne da bi danes ponavljali mnogostranske namene tega odloka, je treba vendarle poudariti, da je marsikomu še marsikaj nejasno in da marsikdo tega odloka še niti dobro ne pozna; čeprav bi ga moral poznati že po službeni dolžnosti. Zlasti upravniki raznih gostišč še ne razumejo, da mora biti šarenja z denarjem med kmeti konec. Vino se ne prodaja na sejnih in tudi na trgih na debelo ne; vsaj v Sloveniji ne! Zato ne gre drugače, kakor da ga takšna gostišča kupujejo pri kmetijskih zadrugah ali, če jim je bolj ljubo, pri obstoječih trgovskih podjetjih na debelo z vinom in drugimi alkoholnimi pijačami. Po samem odloku je sicer možno, da pristojni okrajni ljudski odbor posameznim gostinskim podjetjem dovoli kupovanje, recimo vina, direktno pri kmetih, a je okrajna komisija za proučitev vseh vprašanj

LETOŠNJE LOVSKE PRIREDITVE V KOPRU

V skladu z novo upravopolitično ureditvijo naše države je bila izvedena tudi ustrezna reorganizacija lovskih družin in okrajnih lovskih zvez. Ukinjene so prejšnje okrajne lovske zveze v Kopru, Postojni, Sežani in Ilirski Bistrici in ustanovila se je nova okrajna, lovska zveza s sedežem v Kopru, ki zajema ozemlje celotnega upravopolitičnega okrajja. S sestanki lovskih družin, ki jih je imel novi odbor okrajne zveze te dni pod vodstvom predsednika tovariša Franca Čopija-Borutina v glavnih okrajnih središčih, je bila nova organizacija v glavnem že zaključena. Sledilo bo samo še podrobnejše delo pri posameznih lovskih družinah.

V skladu z novim zveznim lovskim zakonom bo treba postopoma izločiti tudi vse lovske pse, ki niso čiste pasme, oziroma niso vpisani v rodovno knjigo čistokrvnih lovskih psov Jugoslavije. Zaradi tega prireja okrajna lovska zveza v soboto 11. februarja od 9. do 12. ure in v nedeljo 12. februarja od 8. do 12. ure pri gostilni »Na postaji« v koprskem predmestju Skočjanu prvo telesno ocenjevanje čistokrvnih lovskih in športnih psov vsega okrajja, ki imajo potrdilo o vpisu v register. Ocenjevali jih bodo kinološki strokovnjaki okrajne zveze v Kopru in republiške zveze iz Ljubljane. V soboto od 14. do 16. in v nedeljo od 13. do 15. ure pa bodo »Na postaji« tudi strokovna kinološka predavanja.

Sedanji pregled psov bo uvod v velike lovske prireditve, ki se nam v letošnjem letu obetajo v Kopru in Portorožu. Za mesec junij organizira namreč republiška lovska zveza ob sodelovanju okrajne v Kopru prvi vseslovenski lovski zbor, katerega se bo udeležilo več tisoč slovenskih in tudi drugih lovcev. V zvezi z zborom bo prirejena tudi velika lovska razstava in organizirana bodo razna tekmovanja, med drugimi tudi lovskih psov jamarjev.

Razen tega pripravlja lovska zveza tudi ustanovitev naše prve istrske fazanerije, ki bo služila vsemu okraju in bo povezana s farmo bobrov v dolini Rižane. Farma bo ustanovljena že v kratkem in bo dala spomladi že prvi zarod. S. V.

zvezi s tem odlokom že predlagala, da se OLO Koper ne poslužuje možnosti in več kot verjetno je, da tega tudi ne bo naredil.

Tudi kmetijskim zadrugam samim marsikje še ni jasno, čeprav jim daje odlok ne le pravico, temveč jim nalaga s tem tudi dolžnost, da se resneje lotijo odkupovanja vseh tržnih presežkov na svojem področju. Mnogo zadrug se poteguje za to, da jim trgovinska zbornica v Kopru potrdi posebna pooblastila, ki jih izdajajo nekaterim svojim stalnim uslužbencem — odkupovalcem. Tu gre za očiten primer nesporazuma. Osnovna naloga zadruga je, da je iniciator vse kmetijske gospodarske dejavnosti na svojem področju, torej da opravlja tam tudi ves odkup. Nič ji ni treba zato posegati »na tuje«; in odlok o tem tudi ne govori. Med organizacijami, ki jih odlok našteva in katerih stalni uslužbenci smejo odkupovati naravnost od kmetov le na sejnih in s posebnimi pooblastili, zadrug sploh ne omenja. Pravico do odkupovanja naravnost od kmetov jim daje (in sicer samo njim) odlok že sam po sebi; omejitve je le v tem, da velja to za področja združne dejavnosti.

Vprašanje nastane le v primeru, da ima kmetijska zadruga recimo

mesnice, v katerih preskrbuje prebivalstvo na določenem področju, na tem samem področju pa sploh ni toliko živine, da bi zadruga z odkupom samo na tem področju zadostila potrebam prebivalstva glede preskrbe z mesom. Ali zadruga v takem primeru ni prisiljena imeti odkupovalca s posebnim pooblastilom, potrjenim od zbornice, s katerim lahko odkupuje tudi drugje, kjer je klavne živine dovolj? Tak sklep je logičen sam po sebi, vendar po odloku zanj ni prave osnove. To vprašanje torej še čaka ureditve in res bi bilo najbolj primerno, da se reši tako, kakor se zdi, da je logično.

Nikjer pa ni rečeno, da neka zadruga, ki ima takšne skrbi s preskrbo prebivalstva na svojem področju, ne sme kupovati od druge zadruga, ki ima recimo presežke klavne živine. Logično bi torej bilo tudi to, da se v ugotovljenih primerih razvije solidna medzadruga trgovina in da tako preprečimo preplavljanje z odkupovalci; tudi to je bil namen zakonodajalca. Vsekakor bi bilo potrebno, da izda pristojni organ merodajno tolmačenje, da bi se odlok v konkretnih primerih izvajal enotno, da bi se tako izognili kasnejšim možnim očitkom privilegiranja in podobno. fr.

Stanovanjske pogodbe

Stanovanjsko vprašanje je v bistvu precej star problem in stopa v ospredje predvsem po vsakem večjem ali daljšem gospodarskem zastoju, zlasti po vojnah, gospodarskih depresijah itd.

Naša socialistična družba skrbi v veliki meri za ureditev še vedno perečega stanovanjskega vprašanja. Odkrito in objektivno sredstvo v tem boju so predvsem socialistični predpisi (zakoni, uredbe, pravilniki itd.). Uporaba teh v konkretnem primeru so individualne odločbe, razlogi stanovanjskih prisilcev in vsestranska razgledanost stanovanjskih uradov, pa subjektivni pogoji za reševanje stanovanjske krize.

Sedaj velja v LR Sloveniji med drugimi predpisi uredba o razdeljevanju in odpovedi stanovanj (Ur. list LRS št. 19-86/55). Ta uredba dolga, kdo je stanovanjski organ (stanovanjska komisija in stanovanjska uprava), kdo sme vložiti prošnjo za stanovanje ali za posamezno sobo, načela ter postopek pri razdeljevanju stanovanj. Važna je poprej neznana določba, da je treba seznam vseh stanovanjskih upravičencev-pričakovalec vsaj dvakrat letno nabiti na razglasni deski ustreznega ljudskega odbora I. stopnje (občine).

Iz vsebine čl. 12, 14, 16, 18, 21 in 22 jasno in nedvoumno izhaja sledeče:

a) vsak stanovanjski interes mora vložiti samostojno prošnjo za dodelitev ustreznega stanovanja;

b) stanovanjska komisija sestavlja občasne seznime upravičenih pričakovalec za dodelitev stanovanja. Te seznime predloži svet za stanovanjske zadeve ali občinski ljudski odbor;

c) na podlagi takih pravomočnih seznamov dodeljuje stanovanjska uprava stanovanja po vrstnem redu iz seznamov;

č) stanovanjska uprava mora pri tem odločanju upoštevati predvsem družbeno vlogo prosilca, število družinskih članov, njih starost, spol, stan, zdravstveno stanje ter poklic.

Iz teh in ostalih, tu nenaštetih predpisov izhaja, da sme prositi in dobiti stanovanje le fizična in pod nobenim pogojem pravna oseba. Zaradi tega ne more prositi in ne dobiti stanovanje kako podjetje, urad ali ustanova, ki želi v njem imeti svoje uslužbenke ali delavce. Ti morajo sami prositi za stanovanje in sme pravna oseba dati le svoje priporočilo ali potrdilo o zaposlitvi.

Pri pravnih osebah namreč ni mogoče upoštevati starosti, spola, poklica in zdravstvenega stanja družinskih članov. Pravne osebe lahko prosijo le za poslovne pro-

store. Vsaka prošnja pravne osebe za dodelitev stanovanja za njene delavce je torej neosnovana in brezpredmetna.

Pred izdajo omenjene uredbe in tudi še pozneje pa so nekateri občinski odbori ali občinski stanovanjski organi sklenili s pravnimi osebami pogodbe, s katerimi so jim prepustili za njihove uslužbenke stanovanjske prostore. Ne glede na to ali plačujejo v takem primeru najemnine uslužbenci ali podjetje, so danes take pogodbe protizakonite in zaradi tega nične. Občinski stanovanjski organi v takih primerih nimajo pravice kontrolirati, ali je tako stanovanje pravilno zasledeno, niti ni prošnja podpisana od strani stanovanjskega upravičenca. Tak način razdeljevanja stanovanjskih prostorov bi mogel privedi do položaja, da bi kako večje podjetje pobralo sčasoma skoraj vse stanovanjske prostore in jih tako imelo rezervirane za svoje ljudi, pri čemer stanovanjski organ ne bi imel prav nikake besede, kaj šele kontrole. Novi prosilci, ki niso zaposleni pri takem podjetju, praktično nikdar ne bi prišli do ustreznega ali vsaj najnujnejšega stanovanja. To je bil tudi razlog, da je zakonodajalec izbral tako stilizacijski predpisa.

Zaradi tega morajo občinski stanovanjski organi morebitne take pogodbe o dodelitvi stanovanja pravnim osebam za njihove delavce, nasproti sopogodbnikom takoj proglasiti za neveljavne in v naprej razdeljevati vsa stanovanja v popolni svoji pristojnosti, s stanovanci, ki so le na osnovi take prakse že vselili, pa mora pristojni organ skleniti veljavne pogodbe. Cafe

Uspel glasbeno-literarni večer v Postojni

V ponedeljek je Kulturno prosvetno društvo v Postojni priredilo literarno-glasbeni večer. V nabito polni dvorani kulturnega doma v Postojni so nastopali člani in članice društva.

Na sporedu so bila umetniška dela in narodne pesmi. Zanimivo je in istočasno razveseljivo dejstvo, da so v glavnem nastopali le mladi člani, kar pričča, da je vodstvo društva ubralo pravo pot za pomladitev svojih vrst.

Znani kvintet društva je zapel Stefanovičev: Zdravo, Jerebovo; Moj deklič in Verbičev: Vasovalec in Koroško narodno: Sem se rajtou ženit. Na sporedu je bilo več recitacij in izvedb na klavir-

ANGELO GENTILINI

Minuli četrtek je v izolski bolnici nenadoma preminul tovariš Angelo Gentilini, novinar pri uredništvu lista »La nostra lotta«, član Društva novinarjev Slovenije in Zveze novinarjev Jugoslavije. Zahrbina smrt ga je ugrabila sredi polnega dela.

Tovariš Gentilini je bil rojen leta 1894 v Vidmu v Italiji. Bil je znan kot napredno misleč človek in zaradi svojih človečanskih idej tudi izredno spoštovan tako v Vidmu, kot tudi v Gorici, kamor se je pozneje preselil in tudi preživel večino svojega življenja. Med narodnoosvobodilno borbo se je priključil naprednim silam in aktivno pomagal graditi bratstvo in enotnost med Italijani in Slovenci. Doživel je zato tudi velika preganjanja in se nekoliko umiril šele, ko se je naselil po končani vojni v našem mestu. Sodeloval je kot novinar pri raznih časopisih, od leta 1948 pa je bil nepretrgoma pri italijanskem tedniku »La nostra lotta«, ki je zdaj z njim izgubil svojega najzvestejšega sodelavca, razen tega pa ga bodo pogrešali vsi novinarji Poverjeništvu društva novinarjev v Kopru, redakcija italijanske oddaje Radia Koper in redakcija Kmetijskega vestnika, kjer je aktivno sodeloval.

S svojim svečnim značajem, s svojo neumorno delavnostjo in veliko predanostjo socialistični graditvi naše dežele si je pokojnik pridobil veliko prijateljev, ki ga bodo težko pogrešali.

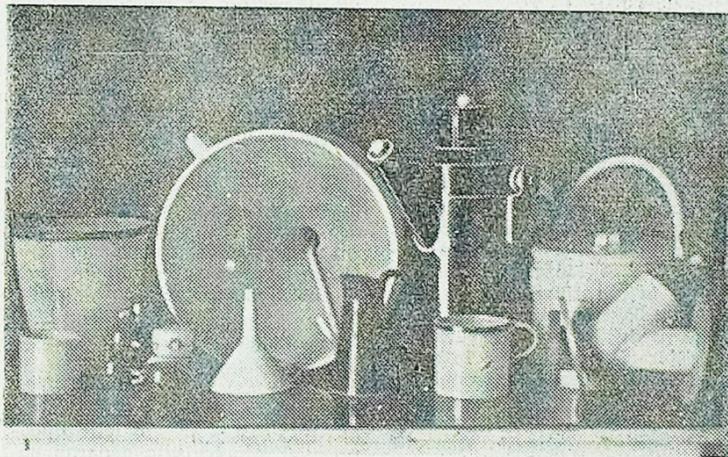
Naj bo dobremu tovarišu, zvestemu sodelavcu in borcu za boljše življenje vseh nas lahka naša svobodna zemlja!

»PLAMA« v Podgradu

Industrijsko podjetje za predelavo plastenin mas v Podgradu v Brkinih se je osamosvojilo. Enotna uprava s tovarno steklene galanterije v Hrpeljah je zavirala normalen razvoj podjetja, ker »Plama« ni imela sicer s Hrpeljami nič skupnega: različen je bil proizvodni proces in program, druga stroka je zahtevala drugačne komercialne prijeme in podobno. Zato je bila ločitev nujna in po izvedeni reorganizaciji so se tudi že pokazali prvi uspehi.

V »Plami« so osvojili že celo vrsto proizvodnih postopkov za izdelke iz trdih polivinilskih plošč. Med drugim izdelujejo ventilatorje z vsemi pripadajočimi napravami, centrifugalne črpalke, razne ventile in zaščitne obloge za cisterne in posode za shranjevanje agresivnih tekočin (kislin, naftnih derivatov in podobno). Proizvodnja pa je še zelo otežkočena, ker nimajo nobenih strojev.

Mariboru zanima za avtomobilске volane iz plastične mase, vendar pa tega podjetje še ne more izdelovati, ker nima potrebnih strojev. Če pomislimo, da volane večinoma uvažamo in so precej dragi, če vemo, da je kup podobnih izdelkov, zlasti pa predmetov za široko potrošnjo, ki bi jih podjetje ob malo boljši opremljenosti lahko izdelovalo — vse to bi lahko plačevali in imeli na domačem trgu za domačo valuto — potem tudi takoj uvidimo, da bi se vsekakor izplačalo nekaj investirati za nabave potrebne strojne opreme in usposobiti mlado tovarnico za proizvodnjo omejenih predmetov. Strokovnjaki so mnenja, da bi se nabavljeni stroji rentirali najkasneje že v dveh letih, kar tudi s tega vidika investicije popolnoma opravičuje. Predvidena možnost prodaje gotovih izdelkov iz plastičnih mas zagotavlja letno najmanj 30 milijonov dobička.

Izdelki tovarne »Plama«

Zanimanje za izdelke »Plame« je na našem trgu zelo veliko in mlado podjetje še zdaleč ne more zadovoljiti vsega povpraševanja. Javljajo se interesi celo za predmete, ki jih »Plama« še ne izdeluje. Tako se tovarna avtomobilov na Tezmem pri

Za zdaj je to edini obrat te vrste v Sloveniji. Razen omenjenih skrbi ima težave tudi z nabavljanjem surovin. Edini dobavitelj je splitska tovarna Jugovinil. Ker ne proizvaža še dovolj »juvidur« plošč, jih tudi »Plama« še ne more dobiti neomejene količine, ker grejo po razdelilnem ključu po vsej državi. »Plama« pa je predvidela v svojem investicijskem programu tudi ureditev opreme za predelovanje polivinilnega prahu v »juvidur« plošče. Ze zdaj, ob sedanji zmožnosti, jih potrebuje »Plama« okrog deset ton na leto.

Za zdaj zaposluje »Plama« le 34 ljudi. Delavci so po večini domači obrtniki: kovači, mizarji, kolarji in drugi. Imeli bodo svoje organe delavskega samoupravljanja. Z veliko ljubeznijo so se oklenili svojega podjetja. Dogajalo se je celo, da so tedaj, ko je bil obrat v težavah, posojali lastna sredstva za njegovo nemoteno obratovanje.

Zdaj s ponosom zrejo na svoje delo. Osposobili so nov socialistični obrat za življenje in imajo od tega že sami kot skupnost neposredne koristi. Pričakujejo, da bodo obrat še razvili, da bo lahko zaposlil okrog 150 delavcev — prebivalcev bližnje okolice, ki je med najbolj pasivnimi v Sloveniji. B

Uspešno delo piranske občine

Zadnjo soboto so se zbrali odborniki občine Piran na sedmo redno sejo Občinskega ljudskega odbora. Najprej so obravnavali statut svoje občine. Potrdili so spremembe, ki jih je narekoval značaj področja, zlasti nekatere spremembe glede na krajevne organe družbeno upravljanja in ljudske oblasti. Posebno so se zadržali pri vprašanju pristojnosti krajevnih odborov.

Ustanovili so Upravo za nepremičnine, ki bo uredila vprašanje imovine optantov, ker je ta prešla v last spošnega ljudskega premoženja. Glede na pokazane potrebe so sprejeli tudi odlok o začasnem financiranju. Pakazalo se je, da morajo nujno urediti vprašanje varnosti in zaščitnih ukrepov pred požari, ker Piran zadnje čase ni imel niti prostovoljnega gasilskega društva, še manj pa poklicnih gasilcev. Sklenili so uvesti službo treh poklicnih gasilcev, ki morajo biti obenem tudi šoferji. Piran bo namreč v kratkem dobil gasilski avto s črpalko in vso drugo potrebno opremo. Usposobiti bodo morali gasilski dom in napraviti garaže.

Imenovali so komisijo za zaposlitev demobiliziranih oficirjev, komisijo za podeljevanje štipendij, komisijo za pregled zgradb in do- ločanje popravil; komisija za od- mero davkov, ki so jo tudi imeno- vali, je sestavljena iz dveh pod- komisij: za odmero po učinku in odmero pavšalnih dajatev.

Važno je omeniti imenovanje upravnega odbora sklada za pospe- ševanje kmetijstva, s čemer je bilo urejeno eno najnujnejših in naj- važnejših gospodarskih vprašanj piranske občine. Potrdili so še upravni odbor novega Zdravstve-

nega doma in sklep, da preide »Beneška hiša« na Tartinijevem trgu pod upravo Turističnega društva, ki jo bo primerno uredilo ter bo v bodoče ta hiša tudi del muzeja (beneško pohištvo).

S posebnim odlokom so uredili vprašanje oddajanja poslovnih prostorov, kar je doslej povzročalo precej nesoglasij, zlasti v pogledu plačevanja najetih prostorov.

Med razpravo so ugotovili, da so mnogi odborniki in drugi funkcionarji piranske občine »preobremeni- ni« z delom, kar gre seveda le v škodo dela, ki ga ti ljudje opravljajo. Sklenili so to vprašanje proučiti in sprejeti ustrezne sklepe. Ob koncu so se še pomenili o ustanovitvi Kluba občinskih od- bornikov, v katerem bi bili tudi okrajni odborniki, ki so voljeni na področju piranske občine.

L. M.

Materija

V soboto je bil pri nas redni letni občni zbor prostovoljnega gasilskega društva. Zborovanje je začel tov. Ivan Škorja, ki je pozdravil člane in goste, med njimi tajnika občinskega ljudskega odbora Hrpelje, predsednika občinske gasilske zveze in druge.

O delu in uspehih gasilskega društva v letu 1955 je poročal poveljnik. Našel je primere, ki so zahtevali posredovanje gasilcev in poudaril, da je društvo ob izbruhih požarov hitro nudilo učinkovito pomoč. Člani društva so bili vestni tudi pri gasilskih vajah, ki so se jih redno udeleževali. Poveljnik je ob tej priložnosti pohvalil najbolj požrtvovalne gasilce.

Danes šteje društvo 64 članov. Gasilci imajo tudi svoj avto, nimajo pa še gasilskega doma, ki ga nujno potrebujejo. Zato so na občnem zboru soglasno sklenili, da si morajo zgraditi gasilski dom ter se obvezali, da bodo pomagali pri graditvi s prostovoljnimi delom. Ze pred tem so pri gozdarski upravi vložili prošnjo za dodelitev lesa za gradnjo. Doslej sicer še niso prejeli odgovora, upajo pa, da bo prošnja ugodno rešena.

Člani PGD so sklenili tudi, da se bodo vsi vključili v DPD »Svoboda«, ki ga bodo v kratkem osnovali v Materiji. V PGD pa bodo sprejeli eno pirijsko desetino.

V razpravi sta se oglašila med drugimi tudi tajnik občinskega ljudskega odbora in predsednik občinske zadrzne zveze, ki sta društvu obljubila pomoč.

Po končanem občnem zboru so imeli člani in gostje majhno zakusko. Ob tej priložnosti je vsem nazdravil najstarejši gasilec, veteran Božidar Kastelic, ki je ob ustanovitvi društva pred 47 leti to pod- prl tudi s precejšnjo denarno pomočjo.

Zdravstveni delavci v Piranu so ustanovili svojo sindikalno podružnico

Z ustanovitvijo samostojnega Zdravstvenega doma v Piranu je nastala tudi potreba po ustanovitvi ustrežajočega sindikalnega organa — to je, sindikalne podružnice zdravstvenih delavcev. Minuli četrtek so se zato zbrali zdravniki in bolničarji ter drugo bolniško osebje na ustanovni občni zbor svoje sindikalne podružnice. Ob veliki udeležbi vseh piranskih zdravstvenih delavcev so na skupščini razpravljali o tekočih problemih, ki zadevajo organizacijo zdravstvene službe, zlasti pa vse v zvezi s potrebami in položajem zdravstvenih delavcev.

V novo sindikalno podružnico so se včlanili vsi zdravstveni delavci Pirana, vključno osebje v Domu onemoglih, razen seveda osebja pi- ranske bolnišnice, ker je to zavod zase in že ima svojo sindikalno podružnico.

Sklenili so, da se bodo sestajali vsi člani vsak mesec, da bodo laže reševali vsa vprašanja. Izvolili so upravni odbor podružnice, ki šteje sedem članov, predseduje pa mu zdravnik dr. Kraševc.

—gr—

Posledice mraza v Antonu

Ze nekaj let ni bilo pri nas tako hudega mraza. Našim kmetovalcem je povzročil ogromno škodo. V slabih hišah in kleteh je zmrznilo precej semenskega in drugega krom- pirja kot tudi raznega korenja. Nič boljše ne kaže pri že posejanem grahu. Mnogi smo ga sejali nekaj dni pred mrazom. Verjetno bomo tudi pri tem utrpeli znatno škodo. Se bolj pa nas skrbi za nove oljčne nasade. Lani smo nasadili precej oljk. Dobavili so nam jih iz Italije in torej za drage devize. Zaradi hudega mraza so oljna drevesca skoraj po vseh delih razpokala. Morda bi bilo prav, da nas obiščejo kmetijski strokovnjaki in si ogledajo posamezne primere. Želimo si nav- svetov, da bi rešili škodo od mraza, vsaj kolikor se rešiti da.

Zaradi slabe zime, preostajajo, zdaj mraza, zelo zastali z deli na polju. Posejali smo komaj polo- vico za setev predvidenih žitajic, prav tako tudi graha. Vinogradi pa čakajo neobdelani. Po vsej ver- jetnosti bo letos precej zemlje ne- obdelane. K neugodnemu vremenu se pridružuje še pomanjkanje de- lovne sile, saj je okrog 60 odstotkov mladine odšlo iz naše vasi na razna dela.

V. T.

Iz dela mladinskih organizacij

Predavateljski aktiv Okrajnega komiteja LMS je priredil v minu- lem tednu več predavanj o našem gospodarstvu in družbenem upravljanju. Predavanja so bila v okviru mladinske ljudske univerze na ekono- msko gospodinjstvo šoli v Kopru, na vajenski šoli v Sežani in na let- nih konferencah osnovnih mladins- kih organizacij, na Ampeleji, Meha- notehniki, Lesni galanteriji in Arri- goniju v Izoli, mehanični delavnici v Sežani, tovarni Delanglade v Ko- pru ter drugje.

V tem času so bile letne konfe- rence osnovnih mladinskih organi- zacij v Borštu, Marezigah, Vanga- nelu, Čežarjih — Pobegih in La- borju. Podobne letne konference bodo v kratkem tudi v drugih kra- jih.

Na gimnaziji v Tomaju so pred dnevi svečano sprejeli 26 mladincev v mladinsko organizacijo.

Mladina tovarne furnirja v Pre- stranku se je zbrala na svojem letnem občnem zboru. Prisotni so bili tudi predstavniki OK LMS iz Kopra in drugi gostje. Na občnem zboru so se mladinci pogovorili o nalogah mladine v industriji, o poli- tično ideološki vzgoji in udeležbo- vanju mladine v kulturno-prosvet- nem delu, pri katerem je imel mladinski aktiv tovarne Javor že v pre- teklem letu lepe uspehe.

Mladinski aktiv v Dobropolju se je letos v januarju v celoti vključil v prosvetno društvo. Dramska sku- pina je začela sedaj pripravljati igro »Zaklad«, ki jo bo uprizorila ver- jetno v drugi polovici februarja. Mlade igralce poučuje tov. Mako- rvič iz Ilirske Bistrice. Svoj sedež si je dobropoljska mla- dina uredila s sredstvi, ki so jih mladinci sami zbrali, oziroma pris- lужili s svojim delom. To je lep primer požrtvovalnosti mladine, vreden pohvale in posnemanja.

Šebrelje

Na zboru volivcev smo pred dve- ma leti sklenili, da zgradimo vod- ni rezervoar in napeljemo vodo po hi- šah. Pred kratkim smo končali vsa dela. Rezervoar drži 1250 hl vode. Vsa nestrokovna in zidarska dela smo »pravili« prostovoljno. Vsega smo prispevali 1250 prostovoljnih ur, od teh zidarji 4200 ur. Občinski ljudski odbor Cerklje nam je dal 275 metrov cevi, ObLO Idrija, 20.000 din in Asanacija Tolmin 55.000 din. S tem smo rešili vprašanje vode za Gorenje in del Srednjih Šebrelj. V sušnih letih smo morali včasih tu- di tri mesece dovažati vodo iz nes- nažnih mlak. Največ prostovoljnih ur je delo izvršeno pa imata največ prispelek Janez Lopajne, član občinskega odbora Idrija in Vinko Hvala, ki je kljub veliki zaposlenosti v

DPD Svoboda v Senožecah na dobri poti

Senožška »Svoboda« je do pred nedavnim le živetarila, čeprav šte- je 140 članov, kar je za ta kraj kar lepa številka. Vsa njena dejavnost je bila v slabo obiskovani čitalnici in pa predvajanju filmov v seno- žškem kinu. Pred enim mesecem pa sta začela delovati dva nova od- seka — godba na pihala in tambu- raški zbor. Instrumente so nabavili s sredstvi, ki jih je dal Svoboda ob- činski ljudski odbor Divača. Tam- burice so zadržali v Senožecah, medtem ko so instrumente za godbo na pihala izročili fantom z Dolenje vasi in Potoč.

Tudi dramska družina noče za- ostajati. Sestaja se dvakrat teden- sko in njeni člani se pridno učijo veseloigre »Lažni zdravnik«, ki jo bodo uprizorili za pust.

Šahovska sekcija deluje v Seno- žecah okrog 2 leti. Kljub nazivu je bila sekcija doslej nekakšna samo- stojna skupina ljubiteljev te igre, sedaj pa jo bodo vključili v »Svo- bodo«. Pod okrilje DPD mislijo sprejeti tudi krojni tečaj, ki deluje po zaslugi šolskega upravitelja So- ršiča že četrto leto. Naj omenim še nekaj načrtov, ki jih ima senožška

»Svoboda«. Ustanoviti nameravajo gospodinjstvo tečaj, prirediti preda- vanja, zlasti kmetijska, in povečati knjižnico. Zadnje bo šlo nekoliko težje zaradi finančnih sredstev, pre- pričani pa smo, da bodo člani seno- žške »Svobode« zmogli tudi to.

Če pa hočemo govoriti o željah družva, potem moramo začeti pri prosvetnem domu, ki je neobhodno potreben. Za prvo silo pa bi radi uredili kino dvorano.

—r—

Šmarje na Vipavskem

Šmarje so med tistimi vasi na Vipavskem, kjer je kulturno-pro- svetno delo pomalej zaspalo. Temu je vzrok pomanjkanje primer- nih prostorov in dbraga vodstva, ki bi poskrbelo, da bi zamašili to vrzel v družabnem življenju naše vasi.

Prostor, ki ga je pred leti uredi- la SZDL, da bi služil kulturnim namenom, je Frontni kotiček. Ob ustanovitvi so bili na razpolago ra- dio in časopisi. Razen tega smo imeli polno omaro knjig — uspeh nabiralne akcije, ki je bila prire- jena z namenom, da ustanovimo knjižnico. Ta naj bi se postopoma večala za razvedrilo smo imeli še nekaj šahov, ki naj bi zamenjali kvartanje.

Kako pa je danes? Od tega je ostal samo radio. Časopise smo ukinili zaradi pomanjkanja denar- nih sredstev, šah je vzelo upravi- teljstvo osnovne šole, učenci služ- ji šli, res ne vemo, saj učenci ven- dar ne šahirajo med poukom?) omaro s knjigami je nekdo zakle- nil. S tem je ljudem vzeta naj- osnovnejša možnost samoučreva- vanja.

Nujno je potrebno, da nekaj na- redimo. Da je v Šmarjah zanimanje za samoučrevanje, priča dej- stvo, da je skoraj vsaka družina naročena na knjige Prešernove družbe in naše primorske tednike. Prvi korak bi bil storjen, če bi nekomu poverili nalogo, da bi uredi- li knjižnico. Tako bi si vaščani lahko izposojali knjige. Sola mora vrniti šaha na prejšnjo mesto. Prispevke ob raznih manjših prireditvah in proslavah pa bi upo- rabili za naročnino na časopise.

Zelo potrebno je tudi ustanoviti kulturno-prosvetno društvo. Mladi- na je pripravljena sodelovati, pre- cej pa je tudi starejših, ki imajo izkušnje iz prejšnjih časov. Manj- ka nam samo človeka, ki bi delo prevzel in vodil. Menim, da je dolžnost učiteljstva, da se za to pozanima. Povezanost med vaščani in učiteljstvom je potrebna. Ko se bodo pokazali prvi uspe- hi bodo priskočili na pomoč tu- di drugi. Treba je začeti. Ka—

Ilirska Bistrica

(Nadaljevanje s 1. strani) kazalo prve dni. Zidovi prizadetih hiš se še nadalje podajajo in raz- poke se širijo. Mnogim hišam, ki so bile od začetka na videz le malo prizadete, grozi vedno večja nevar- nost.

Spričo takega stanja sta obiskala opustošeno področje sekretar okraj- nego komiteja ZK Albert Jakopič in predsednik OLO Albin Dujac, ki sta si ogledala najbolj prizadeta področja. Ko sta videla razdejanje, sta obljubila, da bo okrajni odbor takoj dal iz svojega proračuna de- set milijonov dinarjev za najnuj- nejše potrebe.

Z Državnim zavarovalnim zavod- om pa je ObLO dosegel spora- zum, da bo kril škodo na zavarov- anih stavbah. Prav tako so dose- gli sporazum z Narodno banko, pri kateri bodo lahko lastniki nezava- rovanih zgradb najeli posojilo. Se- veda to spricho velike škode ne bo dovolj in bo moral tudi ObLO vsaj za prvo silo pomagati ljudem, kar bo močno obremenilo njegov pro- račun.

Prav pa bi tudi bilo, če bi pri- zadetemu področju priskočili na po- moč tudi drdgi kraji, kot je navada v takih primerih. Saj prebivalci ilirskobistriškega področja niso ni- kolik odrekli svoje pomoči. Prisko- čili so na pomoč Tolminski, poplav- ljencem v Celju in drugod. Zato upravičeno pričakujemo, da se bo kdaj spomnil tudi njihov in jim po- magal v nesreči. Milijarda dinarjev škode za te kraje ni malenkost, saj celotni proračun prizadetega pod- ročja ne doseže niti pol milijarde.

J. M.

S pesmijo med Padničani

Ljudska univerza v Piranu je preteklo soboto priredila v Padni drugi »Večer slovenske besede«, namenjen prebivalstvu te središči od- mahnjene vasi. Pravzaprav bi bilo bolje, če bi imenovali tokratno prireditev »pisani kulturni večer«, kar je v resnici tudi bil. Medtem ko so izvajalci prvič posredovali po- slušalcev odlomke važnejših del prvakov slovenskih pesnikov in pi- sateljev od Valentina Vodnika pa tja do Ivana Cankarja, so tokrat predstavili Padničanom Otona Zupančiča, F. S. Finžgarja, Franceta Bevka in Prežihovega Voranca. Bralcem slovenske besede pa se je tokrat predstavil še oktet pevskega zbora piranske »Svobode« in zapel nekaj lepih slovenskih narodnih in umetnih pesmi in tako močno po- živil prizadevanje organizatorjev kulturnega večera, ki je: seznaniti ljudstvo za lepoto in vrednotami slovenske pisane in pevce besede. Obojim, bralcem in pevcom, se je pridružil še delček programa: dve dalmatinski narodni je ob spremljavi harmonike zapela Pahorjeva iz Pirana.

Prireditve je bila združena z drobnopozdravno gesto piranskih svobodašev, ki so izročili Padenčanom v dar nekaj knjig z željo, da bi pomenila ta prva, po obsegu si- cer prav majhna zbirka, osnovo za rast domače vaške knjižnice. Če bo imela vaška knjižnica dovolj bral- cev ali ne, se ni bati; Padenčani so s svojo številno udeležbo na obeh večerih pokazali svojo ljubezen do slovenske lepe umetnosti. Če pa so izvajalci s svojim nesebičnim prihodo mednje to ljubezen še pove- čali, so dosegli svoj glavni namen.

Mimogrede bi se rad še zahvalil očancu, ki mu imena ne vem, za njegove tople zahvalne besede, ki nam jih je izrekel z vso svojo do- mačnostjo in prisrčnostjo; med dru- gim se je spomnil tistih težkih dni, ko so slovensko besedo tlačili v bla- to, da bi jo v svoji mržnji do na- šega ljudstva poteptali. Hvala tudi »vaškemu očetu« tov. Pribcu za prijateljski sprejem in za povabilo, da se pridemo kdaj mednje, ki zna- jo vsako prizadevanje za svoj kul- turni dvig resnično ceniti. Vem, da bo vsakdo, ki je bil le enkrat med njimi, rad sprejel povabilo.

L. M.

Jaz ne grem nikdar iz domovine, da ne bi vzel vsaj Prešerna s seboj, in vam, mladi prijatelji, moram samo svetovati: omislite si njegovo knjigo, poglobljajte se vanjo, in potem mi ni treba več reči, da se nikar ne ločite od nje. Zakaj čim bolj se boste poglobljali v Prešernov svet, tem več lepote vam bo žarelo iz nje, tem več skrivnosti vas bo vabilo vedno k njej. In ljubili boste Prešerna, kakor je vreden ta edinstven duh.

Prešerna ljubiti pa se pravi, ljubiti lepoto in resnico in pravico; ljubiti slovenstvo brez šovinizma in ljubiti človeštvo in vse narode brez hlapčevstva in poniževanja; enak z enakim. Prešern s svojo visoko knjigo, ki govori o človekoljubju, o bratstvu vseh narodov, nam je pridobil pravico, stati v krogu kulturnega človeštva kot majhen, a ne brezpomemben člen. Pomnite to vi, ki vas je usoda postavila na periferijo slovenstva.

Ljubiti Prešerna se pravi ljubiti svobodo misli in besede, svetovnega nazora in vere. Kdor se drži Prešerna, se drži prave mere in jasne harmonije, odmeta vnanji nakit, zavrača frazo in mu je samo do jedra.

Spoštovati Prešerna-pesnika in Prešerna-človeka, se pravi spoštovati človeško bedo in spoznati pomen in potrebo trpljenja za idejo. Prav pojmiti Prešerna, se pravi pojmiti sebe in vzeti svojo usodo nase, pa naj bo še tako bridka, jo preizkusiti do zadnjega grenčiča in jo premagovati v pokorni službi vseobčnega življenja. Umetnik ne more biti vsak, človek pa, ki po svoje verno in vdano služi narodu in človeštvu, je lahko vsak najmanjši izmed nas.

Zato še enkrat: **Ljubite Prešerna!**

Oton Župančič: Mariborski mladini leta 1926.

Prešernova dediščina

Danes, na večer slovenskega praznika kulture, polagamo pred tem osrednjim duhom slovenstva — pred Prešernom — račun za našo usodno in nedvomno zgodovinsko dejanje.

Ali smo izvršili njegovo izročilo? Ali smo os'ali zvesti njemu, njegovi misli, njegovim sanjam?

Prešernov program je bil v času naše narodnoosvobodilne borbe tudi naš program. Vstali so Matjaži, zrasli so Krpani! Naši borci so prelivali kri, polagali svoja mlada živ-

**Sem dolgo upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal;
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.**

ljenja na oltar domovine; dali so jih za tisto, kar jim je bilo ljubše od ljubelega. Knjižica Prešernovih poezij, ali pa z okorno roko prepisani stih, so spremljali slovenskega partizana, delavca, kmeta, ljudskega inteligenta — in v naj težjih trenutkih in preizkušnjah so sleherne ustnice ponavljale za njim: »Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi!«

Zrušili so tiste, ki so vedeli samo, kaj neso posojila, kaj hiše, polje, kaj kupčija, tiste, ki so spreminjali Prešerna v mrtev spomenik

Prešernova proslava v Kopru

V počastitev Prešernovega dne je bila v koprskem gledališču 7. t. m. zvečer akademija s pesnim sporedom.

Sodelovala sta zbor ekonomske in obrtne srednje šole z Zdravljico in Pojdem v Rute. Tako prvo, v priredbi dirigenta Ivana Šeeka, kakor drugo je zbor dobro izvajal in žel odobravanja.

Slavnostni govor je imel prof. Lenardič. V njem je skušal pokazati, ves pomen, ki ga je imel Prešeren za naš narod skozi celo stoletje, ko se je le ta formiral in šele v naši revoluciji dosegel to, o čemer je Prešeren sanjal.

Sledile so recitacije: O Vrba (Vladimir Zorzut) ter Neiztrohnjeno srce, ki ga je z veliko toplino in doživetostjo deklamirala Lučka Pišot. Dve točki sta vsebovali še Nehruđove Slovanske melodije v izvedbi Boruta Logarja (violina) in Lojzke Peršičeve (klavir) in Volaričev Oj, rožmarin, (pela Nevenka Cupin, na klavir spremljal Vladimir Lovec). V drugem delu akademije so učenke obrtne šole prizadevno izvajale ritmične vaje.

Z recitacijami: Cankar: Bela križan'ema (Majda Kravanja), Rošlin in Verjanko (Igor Pelin), ter zborna Lepa Vida so zaključile besedni del akademije. Pod vodstvom Vladimira Lovca je zapel zbor De'avsko-prosvetnega društva »Svobodac« še trije pesmi (Prelovecovo: Sedem rož, Mirkovo: Cerjo moja ter Kerjakovo: Sem se rajtov ženiti).

Stevilna publika je z zanimanjem sledila izvajalcem in tako počastila Prešernov spomin.

M. B.

in breztelesnega rodoljuba, tiste, ki so obrnili hrbet Prešernu in pozneje zahrbtno zasadili nož lastnemu

**Slep je, kdor se s petjem vkvarja,
Kranjec moj mu osle kaže;
pevcu vedno sreča laže,
on živi, vmrje brez dnarja.**

ljudstvu. Ta borba je rodila sad, da smo »zedinili rod Sloveščine cele«.

Prešernova želja, da bi nam Orfej prebudil narod in ga vnel za čast dežele, se je tudi izpolnila. S oletna borba za obstoj, za čast in svobodo je rodila Orfeja — ZK, ki je znala v skladu z razvojem družbe, znanosti in kulture še razširiti Prešernov program. Združi i nacionalno borbo s socialno, povezati vse tokove v en sam tok, združiti vse

**Prijatliji, obrodile
so trte vince nam sladko,
ki nam oživlja žile,
srce razjásni in okó,
ki vtopi vse skrbi
v potrjih prsuh up budi!**

naše moči, zbratiti ne samo Kranjca, Stajerca, Dolenjca in Primorca, temveč vse jugoslovanske narode ter jih povesti v borbo in privedi v resnično svobodo. Ka era druga sila bi mogla, razprte, v sovraštvo drug zoper drugega naščuvane narode Jugoslavije, spraviti, pomiriti in jih znova strniti v spošujočo in ljubečo se družino v skupni državi?

Kakor ni bilo v Prešernovi domovinski ljubezni nič napadalnega in nič nestrpnega, kakor je on ljubil svobodo, ne da bi jo hotel komurkoli kratiti, kakor je on priznaval vse narode blage volje, a skrbel, živel in sanjal za svoj narod, tako smo tudi mi bratili narode, pomagali drugim izpod tujega jarma, dvigali nacionalno zavest, ljubili Slovenstvo brez šovinizma. Ljubili človeštvo in vse narode brez hlapčevstva in poniževanja.

Nikdar nismo želeli tujega, pač pa

**Kaj pa je tebe treba biló,
dete ljubó, dete lepó,
meni mladi déklíci,
neporočeni materi?**

smo hoteli svoje, da bi bil resnično za zdaj in za vselej »prepir pregnan s sveta«. Naši odnosi do dru-

gih narodov so vedno temeljili na medsebojnem spoštovanju, pomoči in prijateljstvu v želji, da sodelujemo pri izganjanju prepira in pri ustvarjanju časa, »ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak«.

Ali ni slovenski narod skupno z jugoslovanskimi narodi v zadnjem stoletju napisal novo knjigo — to pot s svojo krvjo in žulji? Ali se ni prav s to zlato knjigo za kulturno in politično zgodovino Sloven-

**Trnovo! kraj nesrečnega imena;
tam meni je gorje biló rojeno
iz dveh očesov čistega plamena.**

cev povzpel med duhovno velike narode v družini svobodoljubnega človeštva kot jeklen narod, narod herojev?

Da, Prešernov program je bil naš cilj, presadil se je v našo zavest in vraščal ter končno tudi postal stvarnost. In slednjic, ali niso prav naši narodi še danes na čelu borbe za mir, ali nismo mi poslali v svet besedo o sožitju med narodi, za katero je ves svobodoljubni svet zagrabil, ali nismo mi danes prvi borci za resnično kulturo, človekoljub-

**Poet tvoj nov Slovincem venec vije,
z petnajst sonetov ti tako ga spleta,
da »magistrale«, pesem trikrat peta,
vseh drugih skupaj veže harmonije.**

je in za bratske odnose med narodi? di?

Pa kaj bi iskali dokazov, saj je prav naša nova državna tvorba — FLRJ —, v kateri si narod piše sodbo sam, upravlja naše tovarne in ustanove, najzgovornejša priča naš-

**Življenje ječa, čas v nji rabelj hudi,
skrb vsak dan mu pomlájena**

**nevesta,
trpljenje in obup mu hlapca zvesta,
in kës čuváj, ki se nikdar ne utruđi.**

ših dejanj, naše kul'urne, gospodarske in socialne stopnje!

Danes bolj kot kdaj veljajo Prešernove besede, ki jih je zapisal v spomin prijatelju Copu:

»Seme, ki ti zasejal si ga, že gre v klasje veselo, nam in za nami dokáj vnukom obeta sadu!«

(Iz govora tov. Vladimira Lenardiča na svečani akademiji v Kopru)

FRANCE PREŠEREN:

Gazela

Kdor jih bere, vsak drugače pesmi moje sodi;
eden hvali in spet drugi vpíje: »fej te bodi!«
Ta veli mi: poj sonete; oni: poj balade;
tretji bi bil bolj prijatelj Pindarovi odi.
Bo prijeten morebiti temu glas gazelic;
oni bo pa rekel: kaj za Vódnikom ne hodi?
Razudanim bodo moje pesmi prenedolžne;
al tercjalke poreko, da jih je vdihnil zlodí.
Jaz pa tebi sámí, draga, želel sem dopasti,
drugih nisem vprašal, kaj se jim po glavi blodi.

France Smerdu: Detajl kipa pesnika Prešerna

Morje v slovenski pesmi

Med letošnjo knjižno žetvijo Primorske založbe Lipe je izdala antologije pesmi o morju (PESMI O MORJU. IZBRAL, UREDIL IN UVOD NAPISAL STANE SUHADOLNIK. OPREMIL TONE BITENC. IZŠLO V DECEMBRU 1955), nedvomno najzanimivejša publikacija. In to z več strani. Zato se mi zdi ob tej priliki primerno spregovoriti ne samo o knjigi sami, marveč vsaj nekaj o problematiki, ki jo je ta izbor načel.

Kot je urednik z bogatim dokaznim gradivom skušal prikazati, so se z morjem in pesmijo o morju ukvarjali evropski in neevropski literarni znanstveniki. Gradivo — glej op. 1 na str. 5 — je sicer za snov samo še vedno skromno; v njem pogrešam zlasti podatke o podobnih publikacijah zlasti za Portugalsko, Španijo, Grčijo in Nizozemsko, če ostanem kar v Evropi.) Ti narodi so že zgodaj dobili antologije in študije o tem problemu, čigar jedro je vpliv morja na človeka in s tem posredno na njegovo ustvarjanje ter obratno, kako se je v človeku izoblikovala misel, predstava in čustvovanje v zvezi z morjem.

Gre predvsem za pomorske narode in šele v drugi vrsti za obmorske, medtem ko imajo tu kontinentalci manjšo vlogo. Zato se mi ne zdi nič čudnega, da Slovenci doslej nismo imeli take knjige. Saj bi pred 25—30 leti ne imeli kaj veliko pokazati. Takratno antologijo pesmi o morju bi morali zaključiti s štirimi predstavniiki moderne (v knjigi segajo do str. 88), torej do polovice knjige. Pa tudi sicer bi tak izbor pokazal bolj naše neukvarjanje kakor ukvarjanje z morjem, zato je prireditelj zbirke Stane Suhadolnik napisal verjetno eno najtežnejših kritičnih misli v uvodu, da »Slovenci smo v čustvovanju še vedno kontinentalci« (str. 11). Dalje piše o tem: »Pa tudi ko bi jo (ta) bil imel, morebiti ne bi bil mornar. V sivi preteklosti... je križaril po zalivu in klet morje, ker ga ni hotelo preživljati, ali pa je posedal pod latnikom in klet zemljo, ker mu ni dovolj rodila. Tako se je nevede odrekel obema, odrekel pa se ni nobenemu (str. 9. Podčrtal M. B.). V tej zvezi sta nedvomno značilni tercini iz Gradnikovega soneta »Na Kontovelu« (Pojoča kri, 29):

O zemlja dobra, ti si neminljiva,
o zemlja bedna ti, o zemlja bridka,
še bolj na svoje grudi jih prikleni.

Saj ta nemirna voda, ki se peni
in vstaja, pada in se spet preliva,
ne bo nikoli dala jim počitka.

V kolikor niso ti verzi samo pristno Gradnikovo doživljanje kmeta in zemlje, v toliko prirediteljevo oznako samo dopolnjujejo. In ker se naš človek ni nobenemu odrekel, a nobenemu tudi predal, zato je tudi njegova pesem o enem izmed teh dveh elementov, o morju, v primerjavi z drugimi narodi kvalitativno in kvantitativno šibka.

Prireditelj pravi, da so slovenski pesniki objavili »več sto (Podčrtal M. B.) pesmi z morskimi motivi, dobrih in slabih« (str. 8). Od teh je v zbirko sprejel 60 pesmi od 33 avtorjev ter 11 ljudskih pesmi. Vse pesmi seveda ne odgovarjajo docela zahtevi ali oznaki, ki jo je prireditelj dal v 2. opombi na str. 2. Ena pesem (Stanko Vuk, Pomlad pod Krasom) pa v izboru skoraj nima kaj iskati.

Z umetnimi začne pri Prešernu, kjer z Lepo Vido prijeto poveže ljudske z umetnimi. Tako se prehod izvrši brez posebno močne razlike. Sledita še dve Prešernovi, nato pa do moderne še Jenko 3, Gregorčič 1, Aškerc 3, Pagliaruzzi 1 in Medved 1. — Tu se nekako začne drug vrh v Zupančičevih morskih pesmih 5 in Kettejevi 1. Sledita še Cankar 1 in Murn 2. — Za moderno je rod sopotnikov in dedičev (Meško 1, Sardenko 1, Peterlin 1, Gradnik 2, Mole 3, Samec 1, Terc 1, Golia 1, Sirok 1, Lovrenčič 2) ter pesnikov med dvema (Nadaljevanje na 6. strani) Marijan Breclj

Nove revije NAŠA SODOBNOST, št. 11—12

Iz vsebine:
Juš Kozak: Balada o ulici, Rozka Stefan: Mickiewicz in Cop, Ferdo Kozak: Zadnji kraj, Matej Bor: Vesolje v akvariju, Filip Kalan: Trije sentimentalni eseji, Beno Zupančič: Tolmun spominov, Mira Miheličeva: In divjina bo cvetela kakor roža, Emilijan Cevc: Problematika naših poslikanih panjskih končic. PESMI — Peter Levec, Anton Vodnik, Ivan Seničar.

KNJIŽNE OCENE — France Bevk: Izbrani spisi IV (Božidar Borko), Ivan Potrč: Zločin (Bojan Stih), Knjiga o srednjeveški Ljubljani (Nace Suml), LIKOVNA UMETNOST — Ravenski mozaiki (Jože Kastelic), Srečanje po dveh letih (Luc Menašo).

GLASBA — Dragotin Cvetko: Stikl Jana Lega s slovensko glasbo II., Edicije Društva slovenskih skladateljev (Pavle Merku), Niccolò Macchiavelli: Mandragola (Vladimir Kralj).

FILM — Filmsko pismo v Italijo (Franc Brenk).

PROBLEMI DRUŽBE — Bilanca slovenskega šolstva na Tržaškem (L. C.), RAZGLEDI — Tin Ujevič (Božidar Borko), POLEMIKA — Vprašanja županov »Hrvatov« in ustoličenja korških vojvod (Bogo Grafenauer), ZAPISKI — Vprašanja naših krajevni muzejev (Angelos Baš).

Otrok in zdravje

Nesreča nikoli ne počiva! Pravi pogovor. Zares — prav nikoli, saj nas tisk in radio seznanjata z njimi kot z našim največjim sovražnikom in opozarjata na — PREVIDNOST. Ne samo odraslim, tudi našim otrokom strežejo po življenju — in ni malo pogrebov, ki jih povzročijo prav nesreče, neprevidnost, lahkomišelnost in alkohol. Vsaka nesreča pa je resen opomin nam vsem, ki imamo opravka z otroki — staršem, učiteljem in vzgojiteljem v isti meri.

Razumljivo je, da pri današnjem tempu življenja, ko sta postala stroj in motorno vozilo človeku najboljše prijatelja (neprevidnežem sovražnika) — ne bo uspelo popolnoma preprečiti nesreč, kljub vsem varnostnim napravam in ukrepom. Vendar se da s pravilnim ukrepanjem, poduki, opozorili in nasveti doseči zmanjšanje nesreč. Zato moramo otroku že od malih nog vcepiti s številnimi nevarnostmi, da sta življenje in zdravje najdragocenejše kar imamo.

Otroci stremijo nagonsko k osamosvojitvi in prostosti. Ker jih ne moremo imeti vedno pred očmi, kmalu najdejo pot na cesto, gradbišče, k vodi, na drevo in kdo bi naštel še vsa nevarna mesta, ki so otroku najbolj pri srcu. Prav zaradi tega jim moramo znati pravilno raztolmačiti osebno svobodo in s tem v zvezi prepričljivo opozarjati na številne nevarnosti.

Otroku, ki rad zahaja na cesto in jo neprevidno prečka, lahko mirno rečemo, da navadno vsak, ki pride pod avto, umre v najhujših bolečinah. S tem v zvezi ga moramo seveda takoj opozoriti na previdnost, cestna znamenja in druga prometna pravila. Otroka, ki rad v svoji mladostni razposajenosti zaplava predaleč od obale — najlažje opozorimo na previdnost, če mu povemo resnično zgodbo o nekem utopljenju, ki je prav to svojo smelost poplačal z življenjem, bodisi zaradi krčarja, obnemoglosti ali požreznosti morskega psa. Take poduke lahko do neke mere celo nekoliko pretiravamo, posebno, če

pomislimo, da so taka opozorila najboljše zaščitnik naših otrok.

Sicer ne gre vedno za nesreče, ki resno ogrožajo življenje naših otrok. So še druge nevarnosti, katerih ne smemo zanemarjati. Samo pomislite, koliko manj polomljenih udov, raznih vnetij in drugih boleznih bi lahko prihranili pametni starši svojim otrokom s tovrstno vzgojo. Ne samo neutemeljene prepovedi, ampak jasna in razumljiva navodila naj vodijo otroka k previdnosti in preudarnosti: »Z vodo, ki jo piješ na sadje, si boš pokvaril želodec!« — »Nikoli ne idi v vodo, če si razgret; lotila se te bo pljučnica, ki je čisto smrtno nevarna!« Naučimo otroka na to, da bo taka in podobna opozorila smatral za sama po sebi razumljiva. Šele potem bomo lahko mirni, čeprav vemo, da so mu šport, planinarjenje in kolesarjenje zelo pri srcu.

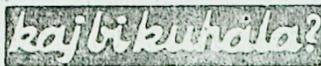
Se enkrat: manjših ali celo večjih nesreč, ne bomo mogli nikoli preprečiti. Zaradi tega dejstva pa nikakor ne smemo odtegniti našim otrokom mladostnega veselja, sicer bi jih raznežili in vzgojili v strahopetne in neodporne ljudi. Tembolj jim posredujmo jasno sliko številnih nevarnosti, ki jih lahko srečajo v dnevnem življenju, tako da bodo z odprtimi očmi ter prisebnostjo ohranili življenje, zdravje in smelost.

B. Borovič

Ali znate pravilno prati flanelo? Vse flanelne se v topli vodi stegnejo in skrčijo in če jih kuhamo, niso več tako mehke in tople. Zato moramo flanelo prati previdno, v komaj topli vodi, nikakor pa ne v vroči. Najbolje je, če jo čez noč namočimo v mlačno milnico, ki ji pridenemo nekoliko boraksa. Če flanela ni preveč umazana, zadostuje tudi mlačna raztopina sode z boraksom ali salmiakom, ali pa lug z 20 g sode in 10 g amoniaka. Debele flanelaste odeje peremo samo v mlačni vodi, ki smo ji pridrneli milnico in nekoliko amoniaka. Flanelo ne smemo nikoli prati skupno z drugim barvastim blagom.

Model večerne obleke. Njena prednost je v tem, da lahko kombinirate dve vrsti blaga in pri tem seveda porabite, vsaj za zgornji del, kako staro, pretesno in prekratko obleko. Paziti morate, da sta barvi blaga skladni.

KROMPIRJEV PEČENJAK

25 dkg moke, 2 krompirja, 2 do 3 jajca, sol, približno 3 dl mleka, 1 žlica sesekljane peteršilja, 1 žlica drobnjaka, masčoba za pečenje.

Mleko, moko, rumenjake in sol gladko razžvrkljamo. Dodamo kuhan in pretlačen krompir in nazadnje sneg iz beljakov, sesekljan zelen peteršilj in drobnjak. Testo vlijemo v pomaščen pekač in pečemo v pečici. Ko je pečeno, razdrobimo in takoj serviramo.

Odtise prstov, ki so ostali v knjigi, očistite s kruhovo sredico.

Zmčkane liste v knjigi skušajte zravnati tako, da položite na vsako stran lista vlažen pivnik. Ko se list nekoliko ovlaži, odstranite pivnika in knjigo obtežite.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Zmrzline

Zima nam prinese sicer veliko radosti, posebno mladim, toda tudi nekatere neprijetne stvari. Zdaj smo na višku zimske zabave in športov in številni ljudje so izpostavljeni nevarnostim, ki jih prinaša mrzlo vreme. Naše telo se brani mraza najprej s počasnejšim krvnim obtokom, da bi tako preprečilo čezmerno oddajanje telesne toplote, z druge strani pa skuša telo proizvesti čimveč toplote. To nam uspe z delom mišic, hitro hojo, poskakovanjem, krčenjem mišic ali drhtenjem. Mraz pa telesu škoduje takrat, ko ga ne znamo dovolj zaščititi. Temu pomanjkanju zaščite pomagajo tudi mnogi faktorji v telesu samem in izven njega. Vsekakor pospešuje oddajanje telesne toplote veter, vlaga, nezadostna, mokra ali pretesna obleka in obutev. Razne bolezni, utrujenost, neprespanost, slaba prehrana in poškodbe še zmanjšujejo splošno odpornost organizma in ustvarjajo pogoje za nastanek zmrzlin. K temu lahko še prištejemo potenje nog, prekomerno kajenje in uživanje alkoholnih pijač ali že prejšnje poškodbe zaradi alkoholizma.

Če je vpliv velikega mraza (minus 30 do 40 stopinj) kratkotrajen (izlet v visoke planine, visoko višinsko letanje) navadno ne pušča težjih poškodb. Toda vpliv mraza, kateremu je telo izpostavljeno dalj časa in čeprav je tam mrz bolj zmerno (minus 10 do 15 stopinj) povzroča navadno telesne okvare in zmrzline. Ne samo od jeseni do poletja, temveč celo v hladnih, vlažnih in vetrovnih polejnih dneh lahko podleže telo ozeblinam in celo zmrzlinam.

Pri ozeblinah, za razliko od zmrznjenosti, pride samo do lokalnih poškodb. Najbolj pogosto so prizadeta stopala, roke, ušesa, nos,

brada in spolni organi. V našem tkivu nastajajo pod vplivom mraza številni procesi, katerih posledica je slaba preskrba tkiva s krvjo in zato začne tkivo propadati. Najbolj so prizadeta krvna tesleca. Koža postane najprej bleda, potem pa vijoličasta. V začetku čutimo bolečino, kasneje zbadanje, končno pa je koža popolnoma neobčutljiva. Razlikujemo več stopenj zmrzlin. Zajamejo lahko samo kožno površino ali segajo globlje, ali pa so tudi prehodnega značaja. Lahko pa pride celo do odmrtja tkiva, pri čemer se tvorijo rane ali odpadajo deli telesa. Najbolj pogosta oblika zmrzlin so ozeblinae.

Zaščita proti zmrzlinam je v odstranitvi vseh tistih faktorjev, ki smo jih že prej našli in ki pomagajo pri nastajanju zmrzlin. Kot zaščita proti temu zlu zimskega časa so uspešne tudi razne zaščitne masti, drgnjenje ozebljenih delov, gretje s sistematičnimi kretinjami, najbolj koristen pa je trening s postopnim prilagajanjem na mrz.

Zdravljenje težjih zmrzlin mora opraviti kirurg, toda šele ko dokončno ugotovi obseg poškodbe, kar je mogoče šele po preteku 5 do 6 dni. Važna je prva pomoč, ki jo lahko nudimo poškodovancu: postopno gretje, tako da poškodovancu prenesemo v zmerno toplem prostoru in mu dajemo tople pijače. Napačno in škodljivo je drgnjenje s snegom, ker to lahko povzroči infekcijo, ki ima vedno težje posledice. Potrebno je, da oblečemo poškodovancu suho in pogreto obleko in da ga dobro pokrrijemo. Zmrznjene dele telesa nalahko ovijemo s čistimi zavoji, jih dvignemo, bolniku pa prepovemo gibanje. Seveda moramo čimprej poklicati zdravnika.

otroka do tega, da bo spoznal koristnost ribjega olja, najti pa mora tudi sredstvo, s katerim bo olje najlažje uporabil (juha, čaj, črna jemenova kava, limona, kocka sladkorja itd.)

Priprave za Osmi marec v Kopru

Iniciativni odbor Zveze ženskih društev v Kopru je imel pretekli teden sestanek. Med nalogami, ki si jih je zadal odbor, bo v kratkem realizirano predavanje ing. arh. Tancing Branke z Zavoda za pospeševanje gospodinjstva iz Ljubljane. Naslov predavanja bo »Smotrna oprema in ureditev stanovanja.« Predavanje bo 16. t. m. v mali dvorani kopskega gledališča in njegov glavni namen bo zainteresirati strokovnjake in širše sloje za sodobno ureditev naših stanovanj. Na predlog predsednika občinskega ljudskega odbora, tovar. Jelarčiča, ki je tudi prisostvoval seji iniciativnega odbora ZŽD, so sprejeli predlog, da bi v pripravah za 8. marec organizirali še prepotrebno predavanje o vlogi žene v naših oblastvenih organih. Kot predavateljico bi povabili tov. Vido Tomšičevo.

Za proslavo mednarodnega Dneva žena je odbor zadolžil nekaj tovarišic in tovarišev, ki bodo pripravili program. K sodelovanju bodo povabili kopske kulturne in druge ustanove (Gledališče Slovenskega Primorja, DPD »Svoboda«, Glasbeno šola, Ljudska tehnika, osnovne šole itd.). Svečana akademija bo 7. marca zvečer v gledališču, v soboto 10. marca pa bo v prostorih hotela Triglav družabni večer.

Pečena jabolčna čežana

1 kg jabolk, poldrugi dl vode, sok od pol limone, cimet, 8 dkg sladkorja, sneg iz 2 beljakov, 4 dkg orehov. Olupljena jabolka zrežemo na krljice in jih skuhamo z vodo. Dodamo jim sladkor in dišave, nato pa kuhane predenemo v namazano skledo za narastke ali v navadno kozico. Povrhu naraho namažemo sneg, v katerega smo vtepli nekoliko sladkorja, nato potresemo sesekljane orehe in spečemo bledorumenno.

Morje v slovenski pesmi

(Nadaljevanje s 5. strani)

vojnama (Gruden 6, Kosovel 6, Vodnik A. 1, Vodušek B. 1, Udovič 2, Vuk 1, Bor 2 in Ludvik 1). Sledi še nekaj mlajših: Znidaršičeva 1, Rusova 1, Rebec 1, Hofman 1 in Menart 1.

Časovni razpon od prve do zadnje objavljene umetne pesmi je nekaj nad 120 let. To je vsekakor precej, če pomislimo, da je v tem obsežna skroda vsa naša lirika.

Kako se je pesem o morju odražala in kakšno zunanjo ter notranjo podobo je zadobivala v vsaki dobi in pesniškem pokretu, to je prireditelj dovolj točno in jasno opredelil v uvodu. Preostaja nam le še, da se ozremo malo na izbor in razporeditev pesmi.

Tu se je prireditelju nudila vsaj katera, če že ne več možnosti. Lahko bi pesmi grupiral v cikle z enotno zunanjo in notranjo uglasenostjo, ali samo eno izmed teh. No, iz kakršnihkoli že vzrokov (zakaj vsaka možnost ima svoje prednosti in senčne strani) je pesmi objavil po približni časovni zaporednosti avtorjev, kakor si po navadi slede v literarnozgodovinskih priručnikih. Tako smo dobili skoroda razvojno sliko morske motivike v slovenski poeziji.

Vsako apriorno gledanje predvsem na avtorje je tu nemogoče. Kajti morda je malo poznan ali docela povprečen pesnik veliko pisal o morju, medtem ko je pri katerem vrhunskem poetu bira le majhna. Tu je že Seila in Karibda, mimo katere je moral prireditelj krmariti svojo antologijo. Posebnih presenečenj sicer ni opaziti, dva ali tri pa bi le bila (razmerje Mole: morska pesem, Gradnik: morska pesem ter Mole: Gradnik). Tako bi si želeli pri Ketteju še katero (predvsem Na molu San Carlo, VII), posebej ker je razmerje Kette: Murn nevzdržno in bi moralo biti vsaj obratno. (Pri moderni je urednik verjetno skušal ohraniti vse štiri pred-

stavnik, kajti Murn in Cankar ne moreta tekmovali s tovarišema.) Zupančič je dobro izbran, predvsem velja to za starejše pesmi. Gradniku je bil prostor preskopo odmerjen; posebej pogrešam pesem Maja in morje, Mole pa jih ima preveč. Med petimi naslednjimi pesniki izstopa Golieva Smrt albatrosa ter deloma Remčeva Na galeji.

Gruden je prvi — in doslej edini — ki bi mu lahko dali naziv »pesnik morja«. Tega je vreden vsaj za prvo dobo svojega ustvarjanja. V njegovi pesmi ni več samo jader in čolnov in mirne gladine in belih galebov, marveč morje, ki je sovražnik in prijatelj hkrati, ki daje in jemlje, ki preživlja človeka in mu pije kri. Njegove pesmi so polne težke bolečine. Trdo življenje ribiča diha iz slednjega verza. Izginila je sleherna idila, pesnik vidi samo še izmučene postave, v srcu mu kljuva bolečina zaradi žena in deklet, ki so zapustile rodno grudo in odšle daleč prek morij: v Egipt, Ameriko... Čeprav poznamo Kosovela kot pevca Krasa, vendar nam ga je ta izbor prikazal tudi v drugi luči. Tudi njegove pesmi o morju so ključ, prisluskovanje bodočnosti, ki se prebujata, ter neizprosno vrtnanje vase.

Nova po občutju in obliki sta Udovič in Vodušek.

Se pri vsaki antologiji so bila mnenja glede izbora silno deljena. Pri tem je morda najboljše to, da se skuša ocenjevalec približati prireditelju v spoznavanju zunanjih in notranjih okoliščin, ki so ga do sestave takega in takega izbora privedle. Preostanejo potem še neka splošna dejstva, mimo katerih sestavljalec ne more. Dve taki sta: kvaliteta posamezne pesmi in kvaliteta pesmi v zvezi z ostalimi ter, če že hočemo nakazati tretjo, posebno nagibanje do določenih avtorjev, ker so morda pokrajinsko bližji itd.

Tako pogrešam v zbirki, poleg že omenjenih pesmi, še Ade Škerlove »Svetlinik« (Knjiga 53) ter Muserjeve »Smoneca, ti imel si Sorško polje« (Vstal bo vihar).

Prirediteljev uvod je bil nujno potreben, kajti le z njegovo pomočjo si človek lahko ustvari vsaj približno sliko naše pesmi, ki poje o morju. Nujno ni in knjigo bi le podražilo, zelo zanimivo pa bi bilo, če bi se nekoliko razpisal o stanju pri drugih narodih. Vse, kar je napisal, je preskopo. Nekaj imen tujih pesnikov bi samo koristilo. Prav tako ni prav nikjer nakazano razmerje: morje in slikarstvo (teško je upati, da bi kaj kmalu dobili podobno »antologijo« — album marin, pa čeprav ne bi bil veliko manj zanimiv. Ne neuresničljiva pa ni bila možnost, da bi založba knjigo opremila z izbranimi listi na posebnih prilozhah marin naših slikarjev. Knjiga bi se bila predstavila veliko bolj reprezentativno.

Se nekaj drobtin za konec: vsaj dvakrat bi si želel naglas (slanico, str. 9 ter čolnič, str. 48); pri pesmi »Pesem z morja«, str. 143 bi raje »Impresija z morja«, kot stoji v objavi (Razgledi 1951). Slovarček odgovarja svojemu namenu, mestoma ga je kazalo razširiti (poljska kraljica, pozavčim), morda bi bilo prav opozoriti na pesmi, ki so vzete iz ciklov in stoje tu samostojno. Tiskarski škrt je nekakrat zaplesal po knjigi, vendar ne prehudo.

Ce zaključim: Pesmi o morju so lep doprinos k našim antologijam. Tako imamo sedaj 4 ali 5 antologij, ki so nam v veliko pomoč pri obravnavanju naše poezije po tematihi. Slednja pa je bila še iz mnogoterih ozirov naravnost potrebna. Zdaj jo imamo in smo z njo lahko kar zadovoljni.

Oprema knjige je čudovito lepa in precej pripomore k celotnemu izgledu izdaje. Marijan Brecej

Ribje olje zimsko sonce

Pravzaprav poznamo dobre učinke ribjega olja na človeški, zlasti na otroški organizem. Vendar na to le preradi pozabljamo pozimi, ko manjka otroku sonce in zaradi tega tudi vitamin D, ki ga potrebuje za normalno rast in pravilen razvoj.

Ribje olje pridobivajo iz svežih jeter morske trske. S posebnim postopkom naredijo izvrstno zdravilo, ki vsebuje od vseh maščob največ vitamina D, dalje precej vitamina A, v manjših količinah pa še železo, mangan, arsen, fosfor itd.

Ribje olje potrebujemo v borbi proti rahitisu, bodisi da je otrok že podlegel tej bolezni, ali pa da ga pred njo zavarujemo. Uživanje ribjega olja je važno predvsem pozimi, ko je hrana bolj revna na vitaminih in ko nimamo dovolj sonca. Šolarji naj dobe na dan dve do tri žlice. Ribje olje je učinkovito tudi proti jetiki, malokrvnosti in v času okrevanja po težkih boleznih.

Zelo priporočljivo bi bilo, da bi matere navadile svoje otroke, da bi jemali ribje olje vsak dan. Navadno se otroci ribjega olja branijo, ker ima svojevrsten okus in vonj. Mati mora pač najti način, da pripravi

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

IZ KOPRA V CORTINO D' AMPEZZO

Med dvema možnostima: ali na ples Društva inženirjev, tehnikov in ekonomistov v Portorož ali pa izlet v Cortino d'Ampezzo z ogledom nekaterih tekem zimske olimpijade 1956 sem izbral slednje.

Za nami je pregled na meji in Furlanska nižina. Pričenja se dani, ko dosežemo Tilment (Tagliamento), hitimo mimo Tolmezza in se vzpenjamo v alpski svet. Cesta je sicer še asfaltirana, vendar zaradi ostrih ovinkov ne dovoljuje hitre vožnje. Na karti italijanskega avto kluba izgleda širša in lepša. Imam občutek, da smo na cesti sami. Vse od Tolmezza pa do prelaza Tre Croci tik nad Cortino smo srečali ali prehiteli le štiri ali pet avtomobilov.

Nismo še v olimpijskem centru, pa že opažamo v kakih 40 km oddaljenem Auronzu neizbežne olimpijske kroge in zastave. Na križišču, kjer se odcepi cesta na Misurinsko jezero (1790 m nadmorske višine), popolnoma na samem z več kakor 3000 m visokimi hribov veselo plapolajo v jutranjem soncu zastave držav, ki so se pomerile v hitrostnem drsanju na Misurinskem

jezeru. Se nekaj kilometrov — in prvi stik z olimpijci. Nad vhodom v hotel na prelazu Tre Croci vira poleg italijanske še sovjetska zastava. Pred vodom se pravkar ustavlja velik rdeč avtobus nenavadnih oblik z napisom SSSR. Sovjetska ekipa izstopa in odhaja v hotel. Vse nam da slutiti, da je tu nastanjena ekipa, ki si je na olimpijadi priborila največ točk in bila povsod med najboljšimi.

Pred nami je cilj naše poti. Najboljši znak, da prihajamo v znani zimsko športni center so žičnice, ki obratujejo — prazne. Ne vemo, ali je preveč žičnic ali premalo smučarjev. Dan je namreč prekrasen, sobota in ura je nekako 11. Tudi prostor za parkiranje je ogromen. Na njem učinkuje kaj žalostno kakih 15 avtomobilov. Nad prostorom za parkiranje kroži gasilski helikopter živordeče barve, pripravljen za reševanje v primeru potrebe.

Pravijo, da je organizacija olimpijskih iger odlična. Najpomembnejši vtis napravlja center radio televizijske službe. Vse kaže, da je pri organizaciji iger najvažnejša propaganda.

Prijatelj nas je povabil na kosilo v skromno restavracijo z nič kaj skromnim napisom »Royal.« Tudi cene niso skromne. Sicer pa je v Cortini čas, ko lahko prodajajo za zlato in to tudi brez predsodkov počenjajo.

Le malo časa sem imel, da bi si lahko ogledal številne športne preditve, o rezultatih pa nimam namena govoriti, saj so znani iz časnikov. Pri Misurinskem jezeru sem si ogledal drsanje. Čeprav je bil to samo trening, je bila brzina za povprečnega poznavalca drsanja nenavadna. Ogledal sem si tudi progo za bob, ki pade v strmih zavojih v dolino in vzbujajo pri gledalcih »neprijetne občutke.« V bobu so bili doslej najboljši Švicarji, letos pa so jim bližni resni tekunec Italijani. Pravijo, da je voznja z bobom skoraj obvezen šport za italijanske letalske oficirje in se imajo Italijani prav temu dejstvu zahvaliti za dosežene odlične uspehe. Manj zanimiva je bila štafeta 4 x 10 kilometrov. Za to vrsto športa se lahko navdušuje le tisti, ki

ima obilico potrpljenja in štoparico v rokah.

V centru mesta so se valile množice, da smo si le s težavo utirali pot. Vendar samo v centru in vsi imamo občutek, da obisk olimpijade le ni bil tako velik, kakor so prvotno pričakovali. Čas beži, vzpeti se bo treba zopet iz Cortine, ki leži okrog 1200 metrov nad morjem, na prelaz Tre Croci (1800 m), potem zapet v dolino in še čez malo manj visoki prelaz Mauria. Zato moramo na pot. Komaj smo obšli prve hiše v Cortini d'Ampezzo, nam prihaja nasproti pozdrav domovine — slovenski avtomobil z ljubljansko številko. Avtomobil pozira kilometre, mi pa preiščujemo v vtisih, ki so jih pustili na nas Dolomiti, doline in kotline in med njimi prav posebej mesto letošnjih olimpijskih iger.

G. Ž.

OBČNI ZBOR

PREŠERNOVE DRUŽBE

bo v nedeljo 19. februarja ob pol 10. uri v Klubu ljudskih poslancev, Ljubljana, Puharjeva ulca 13.

Dnevni red:

1. Poročilo
2. Razprava
3. Sprememba pravil
4. Volitve.

Kdor želi, da bi občni zbor razpravljal o kakem posebnem predlogu ali vprašanju, naj pošlje to tajništvu najkasneje do 11. februarja.

Vabimo vse članе Glavnega in nadzornega odbora, da se občne zboru zanesljivo udeležijo, okrajne in občinske odbore Prešernove družbe pa, da čimprej prijavijo svojega delegata na občnem zboru.

Tajništvo

MALI OGLAS

PRODAM dobrega psa volčjaka, starega eno leto. Interesenti naj se javijo pri Milanu Jakcu, Izola, Manziolijeva ul. 31, ob nedeljah od 8.—14. ure.

V Kopru smo dobili nov hotel. Lep je in okusno opremljen. Upam, da ne bom imel z njim toliko dela, kot ga imam z drugimi hoteli in oštarijami v svojem revirju. Naj uprava in kolektiv upoštevata to moje iskreno željo, ki naj ju varno vodi po trnjevi poti gostinsko turistične sezone. Turistom, predhodnim, posebno pa stalnim gostom želim, da bi ne bil Galeb med najdražjimi pticami, ki prepevajo na naši obali.

Mraz in burja sta me prisilila, da sem se zadnje čase držal bolj pri domu. Vendar pa nisem mogel strpeti ves teden za pečjo. Zapeljal sem se proti Ilirski Bistrici in se mimogrede ogledal v nekaterih vaseh ob cesti. Kmalu ne bi bil mogel nazaj v Koper. Na avtobusnih postajah ni namreč nikjer nobene čakalnice, zunaj na mrazu pa ni nič prijetno čakati. Če sem se pa zatekel v kako vežo, mi jo je avtobus popihal, ker me pač šofer ni videl, jaz pa ne njega. Če se že šoferju ne da ustavljati na vsaki postaji, naj vsaj hupe ne šteti in naj vozi molce bolj počasi, ne pa da švigne skozi vas kot meteor. Jamčim mu, da mu bodo ljudje od Ilirske Bistrice do Kozine zelo hvaležni za to.

Se lepše pa je bilo v Piranu. Ko sem prišel tja, sem po stari navadi zavil v kavarno Tartini Pihalo je, da so mi kar ušesa poledenela,

pred gledališčem pa vse polno otrok z zmrznjenimi svečkami pod nosovi. Povedali so mi, da čakajo na kinopredstavo, ki so jo priredili nalašč zanje, da jih pa ne pustijo v dvorano, ker manjka še nekaj minut do začetka filma. »Ja,« sem rekel, »pa bi počakali raje v čakalnici kina.« Saj bi, pa nam tudi te nočejo odpreti.« Seveda sem malčkom obljubil, da bom dal upravo kina »v Barba Vaneta,« kar jih je potolažilo, da so lahko počakali na mrazu do treh, ko bi film moral začeti, in še dvajset minut čez tri, ko je res začel.

Trinajste plače in polplače so za nami. Iz Sežane pa so mi javili o tem šele zdaj. Pišejo mi, da se žudijo od kje so vzeli »trinajste« akontacije v nekem podjetju, ki nas oblači (pa tudi slači) in bi radi vedeli, če gredo te nagrade na račun uspešnega prekoračenja plana odpadkov, kar so tam z velikim naporom dosegli lansko leto. Ne vem, kako je. Zanima me pa. Vendar se mi zdi, da je najbolje, da se pogovorite o tem na »licu mesta« ko pa bo burja prenehala, bom šel tudi sam povprašat v tisto fabriko, saj zdaj imam naslov.

Se nekaj stvari bi vam rad povedal, pa ne morem. ker me danes čez mero stiskalo. No, nič ne de. Pa prihodni teden. Do takrat pa nasvidenje

Vaš Vane

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru objavlja

Razpored volilnih enot za volitve v samoupravne organe Okrajnega ZSZ v Kopru

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru Podružnica Koper

a) Občina Koper

- Stev. volilne enote
- I. Podjetje za PTT promet v okraju Koper
 - II. Industrijski obrati
 - III. Industrijski obrati
 - IV. Industrijski obrati
 - V. Kmetijstvo z zadrugami
 - VI. Gradbeništvo
 - VII. Promet
 - VIII. Trgovina in gostinstvo
 - IX. Vodovod in obrtni obrati
 - X. Okrajni ljudski odbor — tajništvo za notranje zadeve
 - XI. Zdravstveni zavodi
 - XII. Kulturno prosvetne ustanove
 - XIII. Državni organi, uradi in politične organizacije
 - XIV. Upokojenci, zasebniki, nezaposleni in pogodbeni zavarovanci

b) Občina Izola

- I. Industrija (živilska)
- II. Industrija (živilska)
- III. Industrija (predelovalna)
- IV. Gradbeništvo
- V. Kmetijstvo in obnova
- VI. Gostinstvo, trgovina in obrtni obrati
- VII. Volilni zbor vseh ostalih zavarovancev

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru Podružnica Piran

a) Občina Piran

- Stev. volilne enote
- I. Rudnik črnega premoga Sečovelje
 - II. Piranske soline
 - III. Industrija in gradbeništvo
 - IV. Kmetijstvo z zadrugami in ribištvo
 - V. Pomorski promet
 - VI. Trgovina, gostinstvo in obrt
 - VII. Državni organi, uradi, kultura in prosveta
 - VIII. Upokojenci, zasebniki, nezaposleni in pogodbeni zavarovanci ter vsi ostali zavarovanci

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru Podružnica Postojna

- a) Občina Postojna
- Stev. volilne enote
- I. Gozdno gospodarstvo Postojna
 - II. Jugoslovanske železnice
 - III. Lesno predelovalna industrija
 - IV. Trgovina, gostinstvo in turizem
 - V. Kmetijstvo z zadrugami
 - VI. Gradbeništvo
 - VII. Kultura, prosveta, socialno zdravstvena dejavnost, kolektivni državnih organov in ustanov
 - VIII. Upokojenci
 - IX. Zavarovanci privatnega sektorja, pogodbeni zavarovanci in začasno nezaposleni

b) Občina Pivka

- I. Vojna pošta 4972
- II. »Javor« tovarna vezanih plošč

OBVESTILO

Vse hišne svete, lastnike in upravitelje stavb obveščamo, da od danes lahko vplačujejo najemnine pri tukajšnji Stanovanjski upravi, in sicer vsak ponedeljek, sredo in petek od 9. do 12. ure. Uradi Stanovanjske uprave so v Kopru, Ulica Franca Planinca 2.

III. Vse gospodarske dejavnosti in državne ustanove ter organi

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru Podružnica Sežana

- a) Občina Sežana
- Stev. volilne enote
- I. Jugoslovanske železnice, tehnična služba
 - II. Jugoslovanske železnice, prometna služba
 - III. Industrija kraškega marmorja Sežana
 - IV. Vsa ostala industrija v občini
 - V. Trgovina, gostinstvo in obrt
 - VI. Ostale gospodarske dejavnosti in kolektivni državnih organov
 - VII. Ostale gospodarske dejavnosti in kolektivni državnih organov
 - VIII. Kolektivni državnih organov, zavodov in ustanov
 - IX. Upokojenci

b) Občina Divača

- I. Gradbeništvo
- II. Gospodarske dejavnosti, kolektivni državnih ustanov in zavodov ter vsi ostali zavarovanci

c) Občina Hrpolje

- I. Gospodarska dejavnost, kolektivni državnih ustanov in zavodov ter volilni zbor vseh ostalih zavarovancev

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru

Podružnica Ilirska Bistrica

a) Občina Ilirska Bistrica

- Stev. volilne enote
- I. Lesno predelovalna industrija
 - II. Gozdna manipulacija in kmetijske zadruge
 - III. Ostala industrija, gradbeništvo in komunalna dejavnost
 - IV. Trgovina in gostinstvo
 - V. Gospodarske dejavnosti, kolektivni državnih organov in volilni zbori ostalih zavarovancev
 - VI. Upokojenci ter zavarovanci iz privatnega sektorja, pogodbeni zavarovanci in nezaposlenim.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi do-brega očeta

FRANCA ŠKERLAVAJA

iskrena hvala vsem, posebno zdravnikom in bolniškemu osebju bolnišnic na Jesenicah in v Kopru, kolektivno in direkcijski Tovarne cementsa »15. september« v Anhovem, direkcijski Radia Koper in vsem, ki so ga spremenili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence v slovo. Koper, Anhovo, 30. I. 1956.

Zalujoči sinovi in ostali sorodniki

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega

ANTONA JURŠEVIČA

se iskreno zahvaljujemo dr. Alojzu Maziju za njegov trud med boleznijo pokojnega. Lepo se zahvaljujemo tudi vsem, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti, organizaciji SZDL, ZKS tretje enote, Kmetijski zadrugi in Zdravstvenemu domu v Izoli za poklonjene vence, tovarišema za poslovilni govor ter vsem, ki so sočustvovali z nami.

Zena Ana, sin Anton, hči Ana in družine: Markežič, Gregoreti, Brajko in Tuljak

DA! TUDI LETOS KAKOR LANI IN KAKOR PRIHODNJE LETO POZIVA

»Koteks«

naše prašičerejce in klavnice, da ne zavržejo niti ene kože, marveč skrbno oderejo vse zaklane prašiče. KOTEKS jim bo plačal za I. kožo od prašiča slovenske pasme din 200 za kilogram

Radio KOPER

NEDELJA, 12. februarja 1956:
Ob 8.00 Kmetijska ura; 14.00 Glasba po željah — vmes ob 14.15 poročila; 14.30 Glasba po željah; 19.30 Melodije, ki so osvojile svet; 19.45 PRIMORSKI VESTNIK; 23.15 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 13. februarja 1956:
7.30 OD JADRANA DO TRIGLAVA; 13.30 Poje slovenski omet; 13.45 Od melodije do melodije; 14.15 POROČILA; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Operetne ouverture. 23.15 Plesna glasba.

TOREK, 14. februarja 1956:
7.30 OD JADRANA DO TRIGLAVA; 13.30 Prijubljeni prizori iz komičnih oper; 14.00 Zabavna glasba; 14.15 POROČILA; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Ritme za klavir izvaja pianist Erroll Gasner; 19.45 PRIMORSKI VESTNIK; 23.15 Plesna glasba.

SREDA, 15. februarja 1956:
7.30 OD JADRANA DO TRIGLAVA; 13.30 Od melodije do melodije — vmes ob 13.45 glasbena kronika; 14.15 POROČILA; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Ritmični sprehod; 19.45 PRIMORSKI VESTNIK; 23.15 Plesna glasba.

ČETRTEK, 16. februarja 1956:
7.30 OD JADRANA DO TRIGLAVA; 13.30 Poje zbor iz Nove Gorice; 13.45 Od melodije do melodije; 14.15 POROČILA; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Nekaj havajskih melodij; 19.45 PRIMORSKI VESTNIK; 23.15 Plesna glasba.

PETEK, 17. februarja 1956:
7.30 OD JADRANA DO TRIGLAVA; 13.30 15 minut vedrih melodij; 13.45 Spored priljubljene orkestralne glasbe; 14.15 POROČILA; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Operetne melodije; 19.45 PRIMORSKI VESTNIK; 23.15 Plesna glasba.

Kino

KOPER: 10., 11. in 12. februarja ameriški film ZASEDA, 13. in 14. februarja ameriški film JULIJ CEZAR, 15. in 16. februarja angleški film ZASLEDOVAN DO SMRTI.
IZOLA: 10. in 11. februarja ameriški barvni film NA DALJNEM SEVERU, 16. in 17. februarja ameriški barvni film ROBINSON CRUSOE.
PORTOROŽ: 11. februarja italijanski film BANDIT MUSOLINO, 12. februarja angleški film POT DO PLEMSTVA, 15. februarja finski film MAJA ODKRIVA GLASBO.
PIRAN: 10. februarja angleški film ZASLEDOVAN DO SMRTI, 11. in 12. februarja ameriški barvni film NA DALJNEM SEVERU, 13. februarja angleški film ZASLEDOVAN DO SMRTI, 14. in 15. februarja ameriški barvni film ROBINSON CRUSOE, 16. in 17. februarja ameriški film JULIJ CEZAR.
SEČOVLJE: 11. februarja amer. film NE POJ MI ZALOSTNIH PESMI, 12. februarja italijanski film BANDIT MUSOLINO, 14. februarja francoski film KARNEVAL, 16. februarja francoski film ZLATA CELADA, BANDIT MUSOLINO.
POSTOJNA: 10., 11. in 12. februarja ameriški barvni film POGUMEN KOT LASSIE, 14. in 15. februarja italijanski film NESMRTNE MELODIJE.

Večna mladost

Od skrivnostnih napitkov do sodobne znanosti

Ohranitev mladosti — to je prav gotovo ena najmočnejših človeških želja. In to ne samo danes. Tudi nekoč je bilo prav tako, saj je skoro ni pravljice, ki ne bi govorila o lepih, dobrih vilah in hudobnih čarovnicah ter o njihovih skrivnostnih napitkih, ki so jih zvalile in dale svojim varovancem, da jim podaljšajo življenje ali celo ohranijo večno mladost. To željo srečujemo pri vseh narodih, začenja pa se z mitom o Adamu in Evi, ki sta za kazen izgubila ne le raj ampak tudi večno mladost.

Tudi to je pravljica. Toda ta pravljica nam potrjuje, kako so ljudje od najstarejših časov cenili mladost. Zato ni čudno, da so poskušali vse mogoče, da si jo ohranijo. Stari, primitivni narodi niso uporabljali samo različnih napitkov in podobnih več ali manj nedolžnih sredstev. Ponekod so bili prepričani, da le kri mladeniča poživljuje starca in mu vrne mladostno moč. Takšna in podobna verovanja so zahtevala nič koliko mladih življenj.

Toda pustimo stare, lepe pravljice o vilah in zmede ter grozote minulih časov. Poglejmo, kaj pravi o mladosti in starosti sodobna znanost.

Človeško telo je sestavljeno iz milijonov in milijard drobnih celic, ki neprenehoma odmirajo in se hkrati obnavljajo. Toda z leti človeško telo vedno bolj izgublja to sposobnost obnavljanja — starih celic je vedno več, človek se stara. Vendar bi naravni proces staranja trajal mnogo dlje, kot traja človeško življenje. Zdravniki, ki proučujejo to vprašanje trdijo, da se telo zaradi staranja izčrpa šele tam nekje pri 180 letu.

Tudi se ne starajo vsi organi enako hitro. Na žalost pa so prizadeti najprej prav najvažnejši, med katerimi srce, jetra, kostni mozeg, spolne žleze in drugi, ki odločilno vplivajo na dolgotrajno življenje. Danes si prizadevajo, da bi ta naravni proces staranja zavirali — mnogo je bilo poskusov na tem področju, toda le malo uspehov, čeprav so nekateri poskusi mnogo obetali. Tako je n. pr. pred leti neki francoski zdravnik presadil na 70 letnega starca spolne žleze mladega šimpanza. Starec se je vidno popravil, že po nekaj dneh se dvignil iz postelje, kjer je ležal obne-

mogel več let. Vse njegovo telo je kazalo znake vidne pomladitve. Toda tri mesece po operaciji se je nenadoma obrnilo. Kar čez noč se je spet postaral in obnemogel. Čez nekaj dni je umrl. Podobno so se končali tudi drugi poskusi.

Večna mladost je torej še vedno pravljica. Zoper staranje ni pomoči. Pač pa je sodobna medicina dosegla velike uspehe glede obtega podaljšanja človeškega življenja. Pred 2000 leti je bila povprečna človekova starost 18 let — danes je že 65 let. V dveh tisočletjih torej 50 let. Vsekakor lep uspeh. Se bolj zanimivo je vedeti, da je bila povprečna starost pred desetimi leti kar za deset let manjša kot danes — torej le 55 let. Za to povzročanje v zadnjem desetletju se imamo zahvaliti predvsem antibiotikom.

In kako kaže v naprej? Znanstveniki trdijo, da ne bomo obstali pri tem. Optimisti, ki jih tudi med njimi ne manjka, trdijo celo, da se bodo leta 2000 počutili stoletniki kakor mladeniči. Naj bo vsaj to upanje skromno nadomestilo za »večno mladost«, ki jo sodobna znanost ne priznava.

Ko so v Ameriki snemali film »20.000 milj pod morjem« po znamenitem istoimenskem delu francoskega pisatelja Julesa Vernesa, so porabili samo za sceno, ki prikazuje boj posadke »Nautilusa« z orjako robotnico več kot 10 dni. Grozno morsko pošast so naredili iz plastične mase, njene dolge lovke pa iz posebne vrste gumijske. Boj s hobotnico, ki traja na platnu komaj nekaj minut, je stal producente nič manj kot 60 milijonov dinarjev, ves film pa blizu dve milijardi, preračunano v naš denar.

ZAŠČITNA PREVLEKA ZA HIŠE

V Veliki Britaniji je neka tovarna našla nov način za prepariranje zunanjih površin raznih zgradb. Za to prepariranje služijo posebno pripravljene bitumenske emulzije, s katerimi prevlečejo bitumenski file ali kovinsko folijo, nameščeno na steno zgradbe. Trdijo, da je prevleka zelo obstojna proti toploti, vodi, kislinam in bazam.

POLDRUGO TONO TEŽAK MORSKI PES

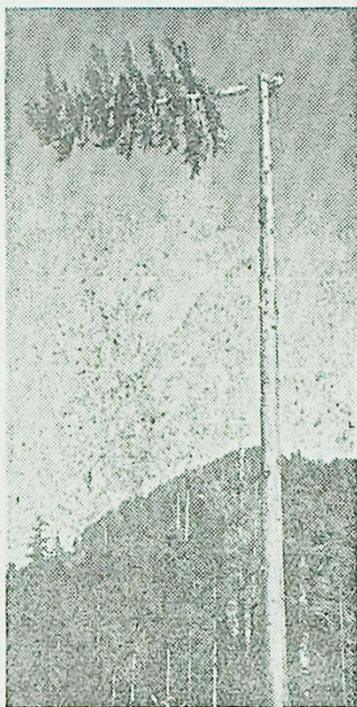
Trije marsejski ribiči so pred kratkim ulovili v Sredozemskem morju 1500 kg težkega morskoga psa, ki jim je dolgo časa trgal mreže in plašil ribe. V njegovem želodcu so našli okrog 500 kg hrane. Med neprebavljeno hrano so našli 10 tunov in celo mulega morskoga psa.

GOVOREČE KNJIGE

Francoski inženirji trdijo, da ni prav daleč čas, ko bodo v prodaji govoreči časopisi in knjige. Računajo, da bo to približno čez deset let. Prodajali jih bodo v obliki majhnih skatlic z zvočniki in živimi slikami. Vsaka stran knjige ali časopisa bo obnem tudi gramofonska plošča.

TELEVIZIJSKA ODDAJA NA 300 km

Strokovnjakom radiotehniških laboratorijev v Massachusettsu se je posrečilo oddati televizijski prenos na oddaljenost 300 km brez vsakih vmesnih relejnih postaj. Za to so se poslužili visokofrekvenčnih valov, ki so jih poprej smatrali za prešibke in nestalne za uporabo pri televiziji.

Kanada je danes med glavnimi svetovnimi dobavitelji lesa. V mnogih njenih gozdovih se še niso oglesile sekire in žage. V tem divjem pragozdu so več stoletij stara drevesa, ki pogostoma dosežejo višino 100 metrov. Takega orjaka ni lahko posekati. Če bi namreč drevo spodžagali pri tleh, kot to delamo pri nas, ki se zaradi dolžine in ogromne teže razletelo pri padcu na tla in polomilo še druga drevesa. Zato se ga lotijo z vrha, kakor to lepo vidimo na naši sliki.

RADIO - ŠTEDILNIK

Čuden primer se je nedavno pripetil neki nemški gospodinjici. Kakor vsak dan je zjutraj vključila svoj električni štedilnik in ko je pristavila lonec, se je v kuhinji oglasila poskočna koračnica. Presenečena gospodinja je kmalu ugotovila, da prihaja glasba iz štedilnika, ni si pa znala tega razložiti. Toda kakšno je bilo šele njeno začudenje, ko se je iz štedilnika oglasil še radijski poročevalec in začel brati jutranje vesti.

Seveda so se za omenjeni dogodek pozanimali tudi radijski strokovnjaki, ki so ugotovili, da v določenih primerih lahko električni štedilnik deluje kot radijski sprejemnik, če je le kaka močna oddajna postaja v bližini.

CHAPLINOV DEŽNIK PRODAN ZA 100.000 FRANKOV

Kot vsako leto, so tudi letos v Parizu priredili dobrodelno prodajo v pomoč starim, nepreskrbljenim igralcem. Vsega skupaj je bilo na prodaj 26 predmetov, last znanih filmskih igralcev in igralk. Tako je bil na prodaj tudi Chaplinov slavni dežnik, palica Morisa Chevaliera, šal Sarahe Bernhardt itd. Charlie Chaplin se je sicer zelo težko ločil od svojega dežnika, vendar se je to izplačalo, saj so prodali dežnik za 100.000 frankov. Ravno toliko so dobili za palico Morisa Chevaliera, medtem ko se jim je komaj posrečilo prodati šal Sarahe Bernhardtove za 50.000 frankov.

OTROK ROJEN NAD THIM OCEANOM

Na ameriškem letalu, ki je iz San Francisca odpotovalo proti Honolulu, je neka Američanka rodila dečka ravno med poletom nad Tihim oceanom. Čeprav je bilo letalo že 200 milj oddaljeno od letališča, se je takoj vrnilo. Na letališču je porodnico in otroka čakal zdravnik, da ju pregleda. Ugotovil je, da sta oba popolnoma zdrava. Deček je tehtal 2 kilograma.

To sicer ni poklicna krotilka slonov, vendar pa jo »malčka« kar dobro uboga. Slika je bila posneta na novoletni predstavi, ki so jo priredili pariški umetniki v dobrodelne namene. Kot krotilka slonov je nastopila znana filmska igralka Martine Carol.

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ 38

MOČVIRJE SMRTI

CAÑAS Y BARRO

Celo življenje bo lahko jokala, kajti onesrečila je celo družino. Le naj ima svoj denar! Ne zahteva ga za svoj molk, saj ne misli spletkariti!...

In vsakokrat, kadar bo hotela vedeti, kje počiva ljubček in sin, naj pogleda proti jezeru. Albufera, skupna mati vsem, bo kakor on, Paloma, hranila svojo grozno skrivnost.

Prestrašena ga je pogledala v oči, medtem ko jo je grizla misel, da bo odslej njena usoda odvisna od dobrote in poštenosti tega človeka.

Starec se je še enkrat udaril po prsih. Naj le živi srečna s svojimi zakladi! On bo vedno molčal.

Noč v Palomovi koči je bila mrka.

Ob rahli svetlobi leščerbe sta oče in ded dolgo govorila s težko žalostjo v glasu. Zelo različnih značajev sta bila, toda družila ju je nečloveška nesreča.

Starec se ni z besedo nič obojavljal, da je povedal Tonu, kar se je bilo zgodilo. Našel je bil sina mrtvega; dva strela sta mu presekalta prsi, sredi blata in vode v makiji, z nogami, ki so molele iz vode. Zraven pa še zapuščen čoln.

Tono ni trenil. Le ustnici sta se mu premaknili in roke so se mu zlekile na kolena.

Pretresujoč, dolg in oster stok se je dvignil iz najbolj temnega kota v koči zraven ognjišča. Borda je jokala.

— Tih, dekle, tiho!... je nenadoma zavpil ded.

— Tišina... — je dodal oče.

Dekle je pritaženo jokalo, ovito v bolečino zaradi nezlomljive volje teh dveh, ki sta, kljub temu, da ju je tragedija strla, ohranjala videz neobčutljivosti in njune oči niso izdale bolečega nemira.

Paloma je z nekaj besedami pojasnil dogodek; kako je prišla Centella in prinesla v gobcu smrtni zavoj, Tonetov beg, prevoz do Salera in natančno preiskovanje po makiji s slutnjo o neki nesreči in končno odkritje trupla.

On je bil takoj obnovil v spomin potek te tragedije. Izginotje Toneta, ki ga je nadomestil Sangonera, bledica in slabo počutje Nelletta, njeni trpečji obraz po tisti usodni noči, da, tisto noč je bilo dete rojeno.

Nato... kruti zločin, hudodelstvo, zaradi katerega je zasovalil vnuka, ker je bil večji podlež kakor pa zločinec. Potem ko je dal duška temu, kar se mu je nabrlo v srcu, se je starec čutil olajšanega. Bolečina je dala prostor jezici.

— Podleža!

Nelletta je bila psica, vlačuga, ki je zavlekla sina v pogubo, ga prignala do zločina zaradi pohlepa po denarju. Toda Tonet je bil dvakrat podlež, ne samo zaradi zločina, ki ga je storil, temveč še zaradi tega, ker se je ubil, da bi se tako izognil posledicam. »Gospodič« se je zdelo bolj prilično, da si s strelom prebije prsi, kakor pa da pokaže svoj pravi obraz. Laže je bilo izginiti kakor pa zadostiti krivdi in prevzeti nase pravično kazen! Sicer pa je vedno storil tako. Izgibal se je boju, stopal po lažjih, čeprav sramotnih in zločinskih potih.

— Kakšni časi so to!... Kakšna mladina!...

Sin ga skoraj ni slišal. Glavo je imel sklonjeno, bolečina ga je bila vsega izničila. Negibno je sedel, kot bi bile očetove besede mogočnici udarci s tolkačem, ki so ga za vedno poščali.

Nenadoma se je Borda spustila v temoben jok.

— Molči, sem rekel... tišina!... je dejal Tono s temnim glasom.

Nato je govoril s presekanim, od ganotja tresočim se glasom. Sramoten konec nesrečnega je bil povsem vreden njegovega življenja. On je bil to že kdaj napovedal: fant bo slabo končal, kajti za tistega, ki se revež rodi, je brezdelje zločin. Taka je bila božja volja in vsi se morajo podvreči njegovim zakonom.

Toda bil je njegov sin... njegov sin! Kri njegove krvi!... Če mu je neustrašna odkritost poštenega moža vzbujala kruto brezbrzičnost, se je njegovo srce v krutih vilo od muke, kot bi del njegovega srca nenadoma iztrgali in ga zalučali v vodo Albufero.

Hotel ga je videti... ali ga razume, on, njegov oče?... Hotel ga je zibati v svojem naročju kakor nekoč, ko je bil še majhen in dober in ga je uspaval s pesmijo, v kateri mu je pel, da očka dela, da bi on bil bogat, da bi postal gospodar rižišč.

— Oče... oče! — je rekel staremu s tresočim se glasom.

— Kje je?...

Stari se je razburil. Stvari morajo pustiti tako, kakor jih je hotela usoda. Blazno bi bilo zahtevati, da bi se zgodilo drugače. Morali se bodo izogniti pohujanju! Čemu bi poizvedovali za skrivnostjo? Vse je bilo v najlepšem redu: bilo je skrito.

— Oče... oče, kje je?...

Paloma se je v polsnu upiral. Zakaj ga ne pusti pri miru. Znaj ni bilo več kaj storiti. Zaspal je, čuti potrebo po spanju in — če je božja volja — bo srečen, če se ne bo nikoli več zbudil!...